CWMNI COFRESTREDIG RHIF: 07779153 (Cymru a Lloegr)

ELUSEN GOFRESTREDIG RHIF: 1146560

Addoddiad yr Ymddiriedolwyr a

Datganiadau Ariannol Archwiliedig ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth I Ben 31 Mawrth 2022

Ar gyfer

Llenyddiaeth Cymru/Literature Wales

Cynnwys y Datganiadau Ariannol

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth I Ben ar 31 Mawrth 2022

	Tudalen
Adroddiad yr Ymddiriedolwyr	3 - 44
Adoddiad yr Archwilwyr Annibynnol	47 - 50
Datganiad o Weithgareddau Ariannol	48
Mantolen	51 - 53
Datganiad Llif Arian	54
Nodiadau I'r Datganiad Llif Arian	55
Nodiadau I'r Datganiadau Ariannol	79 - 80
Datganiad Manwl o Weithgareddau Ariannol	81 - 82

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru

Adroddiad a Chyfrifon Blynddol

2021/2022

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth 31 Mawrth 2022

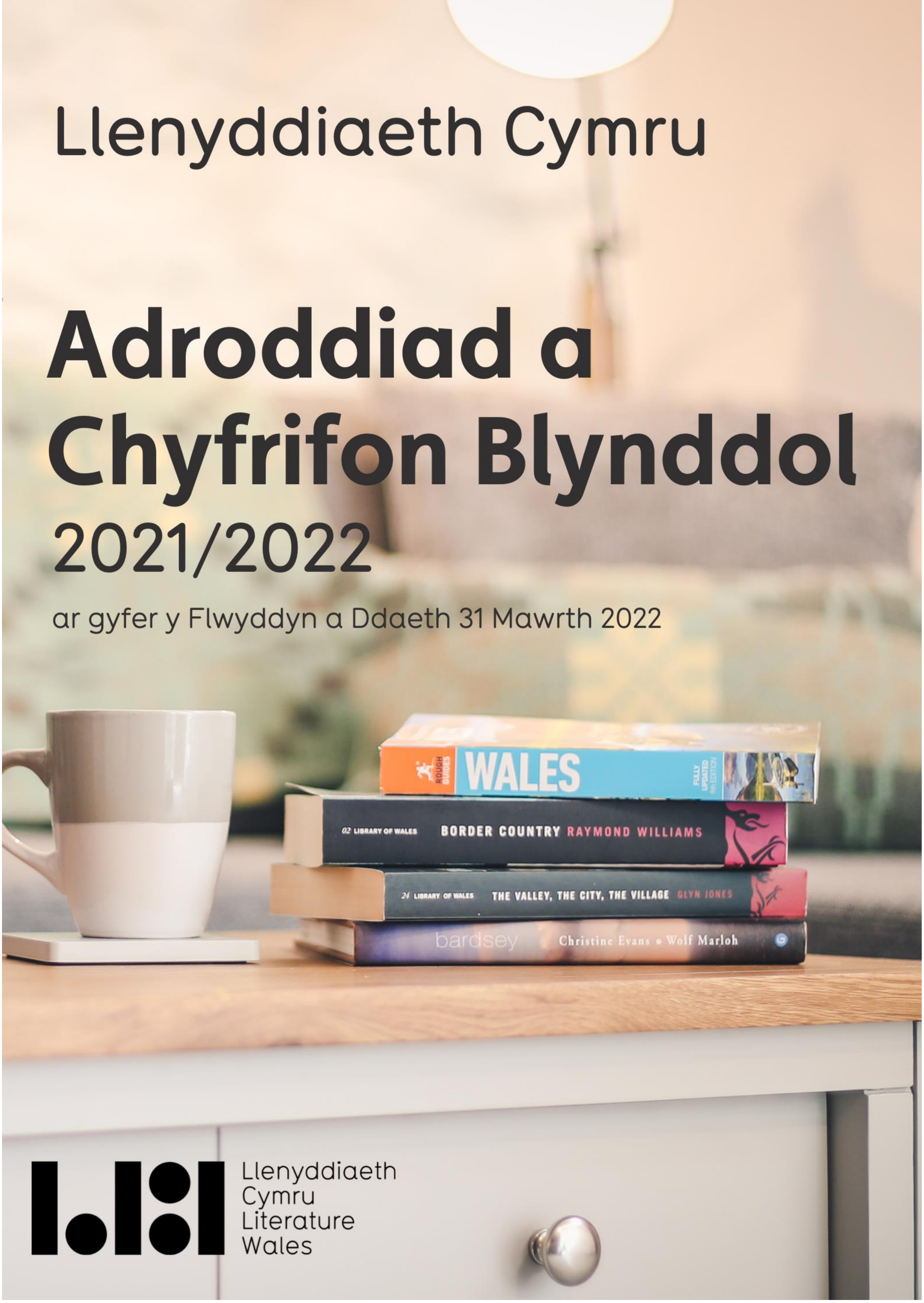

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Cyflwyniad

Llenyddiaeth Cymru yw'r cwmni cenedlaethol sy'n datblygu llenyddiaeth yng Nghymru. Ein gweledigaeth yw Cymru sy'n **grymuso, yn gwella ac yn cyfoethogi bywydau** drwy lenyddiaeth. Byddwn ni'n **ysbrydoli cymunedau, yn datblygu awduron, yn ac dathlu diwylliant llenyddol Cymru** drwy wneud ysgrifennu creadigol yn fwy hygyrch i gyfranogwyr, cryfhau effaith ysgrifennu creadigol, galluogi egin awduron i achub ar gyfleoedd, a gwella ystod, cyrhaeddiad ac enw da awduron Cymru.

Cynnwys

Datganiad gan Gadeirydd Bwrdd y Cyfarwyddwyr a Phrif Weithredwyr Dros Dro Llenyddiaeth Cymru 5
Crynodeb on perfformiad 21/22 7
Ein Blwyddyn mewn Rhifau 8
Gwariant ar Awduron ac Artistiaid 21/22 9
Ein Blwyddyn mewn arian 11
Iechyd a Llesiant 12
Ein Blwyddyn Ni 2021-2022 12
Plant a Phobl Ifanc 14
Cynrychiolaeth a Chydraddoldeb 16
Diwylliant Llenyddol Cymru 18
Datblygu Awduron 20
Cyfranogi 22
Gweithrediadau 24
Codi Arian 25
Cyfathrebu 27
Monitro a Gwerthuso 29
Tŷ Newydd 2021/22 31
Adnoddau Dynol 34
Llywodraethu ac Ymgynghori â'r Sector 36
Hwyluso yn y Sector 38
Risgiau 40
Cyllid 41
Ein Partneriaid 42
Strwythur, Llywodraethu a Rheoli 43

Datganiad gan Gadeirydd Bwrdd y Cyfarwyddwyr a Phrif Weithredwyr Dros Dro Llenyddiaeth Cymru

Rydyn ni'n falch o gyflwyno'r adroddiad blynyddol hwn sy'n rhoi manylion ein gweithgareddau a'n gwaith yn ystod 2021-22. Yn y cyfnod hwn, buon ni'n parhau i ysbrydoli cymunedau, datblygu awduron, a dathlu diwylliant llenyddol Cymru, gan ddatblygu ein strategaeth newydd ar gyfer 2022-25 ar yr un pryd.

Fe ddechreuwyd y flwyddyn yng ngwanwyn 2021 drwy ffarwelio â'n Cadeirydd, Kate North, a chroesawu Cadeirydd newydd, Cathryn Charnell-White; daeth y flwyddyn i ben yng ngwanwyn 2022 drwy ffarwelio â Lleucu Siencyn, a fu'n Brif Weithredwr inni ers un mlynedd ar ddeg. Unwaith eto eleni, bu'n flwyddyn o heriau ac o newid, ond hefyd yn flwyddyn o gyfleoedd a llwyddiant i'n sefydliad. Cymerodd Leusa Llewelyn a Claire Furlong yr awenau fel cyd-Brif Weithredwyr dros dro ym mis Ebrill 2022 er mwyn arwain y sefydliad a lansio ei Gynllun Strategol newydd ar gyfer 2022-25.

Drwy gydol y flwyddyn, gwnaed paratoadau i ymchwilio, ymgynghori, a datblygu'r Cynllun Strategol newydd hwnnw. Cyfrannodd y cyfarwyddwyr a'r holl staff at y broses o ddatblygu'r cynllun, gan ymgynghori â Ffrindiau Beirniadol a rhanddeiliaid a chreu gweledigaeth ar gyfer llenyddiaeth yng Nghymru ar sail gwerthoedd cyffredin a'r gred bod llenyddiaeth yn grymuso, yn gwella ac yn cyfoethogi bywydau. Mae'r cynllun strategol newydd yn datblygu ar gryfderau'r cynllun strategol diwethaf, ac yn rhoi lle cwbl flaenllaw i gynrychiolaeth a chydraddoldeb yn ein holl waith. Mae hefyd yn rhoi pwyslais ar yr argyfwng hinsawdd. Nod y cynllun yw ein galluogi i barhau'n ystwyth a chreu dyfodol cyffrous ac arloesol i'n sefydliad, ac yn bwysicach na dim, i'n diwylliant llenyddol a'n cymunedau.

Fe wnaeth COVID-19 barhau i'n herio ni a'r sector yn ystod y flwyddyn, gan fod cynnal gweithgareddau wyneb yn wyneb yn dal yn anodd yn sgil ansicrwydd a chynnydd yn nifer yr achosion. Serch hynny, fe ddysgon ni wersi cadarnhaol at y tymor hir yn ystod y cyfnod hwn, sef yn benodol sut i gyrraedd cynulleidfaoedd newydd mewn ffordd hygyrch a sut i bwysleisio grym llenyddiaeth wrth newid bywydau er gwell. Golygodd cyrsiau rhithwir Tŷ Newydd bod modd treialu tiwtoriaid newydd, ac fe'n galluogodd i gyrraedd cynulleidfaoedd newydd yng Nghymru, yn y Deyrnas Unedig ac yn fyd-eang. Unwaith eto eleni, fe gafodd hwyluswyr ysgrifennu creadigol gynnig comisiynau i gynnal cynlluniau lles, a'r rheini'n helpu grwpiau sy'n agored i niwed mewn cymdeithas. Cafodd y rhan fwyaf o'r cynlluniau llenyddiaeth er iechyd a lles hyn eu darparu ar blatfformau ar-lein i grwpiau. Yn eu plith, roedd pobl sy'n byw gyda phoen cronig, a ddywedodd fod mynychu'r gweithdai o'u cartrefi eu hunain wedi'i gwneud hi'n bosibl iddyn nhw gymryd rhan.

I nodi dwy flynedd ers y cyfnod clo cyntaf, ac i gofio'r rheini a fu farw yn ystod pandemig y Coronafeirws, fe aeth Llywodraeth Cymru ati i greu fideo o gerdd gomisiwn gan ein Bardd Cenedlaethol, Ifor ap Glyn. Ymddangosodd y fideo ar gyfrif Twitter y Prif Weinidog, Mark Drakeford a chafodd ei rannu gan Lywodraeth Cymru ar Facebook.

Wrth i berygl y pandemig gilio, roedd rhai cyrsiau strategol yn Nhŷ Newydd ymhlith uchafbwyntiau'r gweithgareddau wyneb yn wyneb yr oedd modd eu hailgychwyn. Roedd Llyfrau i Bawb yn gwrs preswyl pum niwrnod a gynigiwyd yn rhad ac am ddim i awduron o liw o Gymru, dan arweiniad Patience Agbabi a Jasbinder Bilan. Cwrs oedd hwn yn trin a thrafod sut i ysgrifennu i blant a phobl ifanc. Cynhaliwyd digwyddiadau Cymraeg nodedig hefyd, gan gynnwys digwyddiad blynyddol Cwrs Olwen mewn partneriaeth ag Urdd Gobaith Cymru i enillwyr llenyddol ifanc Eisteddfod, yr Urdd, a Gŵyl Gerallt, gŵyl farddoniaeth flynyddol Cymdeithas Barddas. Lansiwyd rhaglen gyrsiau Tŷ Newydd 2022 ym mis Ionawr 2022, gan ddychwelyd i normalrwydd ar ôl gorfod gohirio'r rhaglen am ddwy flynedd.

Ymhlith yr uchafbwyntiau artistig eraill roedd gweithio gyda'r BBC ar raglenni radio Gwobr Llyfr y Flwyddyn, gan roi cynulleidfa ehangach i'r Wobr wrth i'r cyhoeddiadau gael eu darlledu i'r genedl. Mae'r ddwy enillydd, Catrin Kean a Megan Angharad Hunter, ynghyd â nifer o awduron eraill a oedd ar y rhestrau

byrion Cymraeg a Saesneg, wedi elwa o raglenni datblygu awduron niferus, ac mae'r ddwy'n rhoi astudiaethau achos inni o lwybrau datblygu awduron.

Fis Ebrill 2021, gydag arian y loteri, dechreuwyd cynllun newydd Cynrychioli Cymru, sef rhaglen ddwys dros 12 mis i ddatblygu grŵp o 12 o awduron o liw. Cyhoeddwyd y byddai nifer o fentoriaid cyffrous yn gweithio gyda'r grŵp, gan gynnwys rhai o awduron mwyaf cyffrous ac amlwg eu meysydd. Yn eu plith roedd Malika Booker, Inua Ellams, Abi Morgan, Alastair Reynolds, Manon Steffan Ros a Michael Rosen. Yn ystod y flwyddyn, agorwyd ffenestr ymgeisio ail fersiwn Cynrychioli Cymru, y tro hwn gan dargedu awduron o gefndiroedd incwm isel, a denwyd 95 o geisiadau o bob cwr o Gymru.

Yn ystod y flwyddyn, cafwyd llwyddiant gyda phroses newydd a olygodd gyhoeddi galwadau agored i chwilio am ddau lysgennad diwylliannol newydd, sef Bardd Plant Cymru a'r Children's Laureate Wales. Croesawyd Casi Wyn a Connor Allen i'r swyddi hyn – dau unigolyn ysbrydoledig a fydd yn sicr o danio dychymyg cynulleidfaoedd ac awduron ifanc. Bydd y beirdd plant yn gweithio mwy gyda'i gilydd na deiliaid blaenorol y swyddi, ac yn cyfrannu at feithrin cenhedlaeth iachach, mwy creadigol, a mwy amrywiol o ddarllenwyr ac awduron ledled Cymru. Byddan nhw'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc drwy gynnal gweithdai mewn ysgolion a datblygu prosiectau llenyddol gyda phartneriaid strategol. Yn yr un modd, am y tro cyntaf erioed, cyhoeddwyd galwad agored am enwebiadau ar gyfer swydd Bardd Cenedlaethol Cymru, ac yn dilyn proses gystadleuol, rydyn ni wrth ein boddau ein bod yn cael gweithio gyda Hanan Issa rhwng 2022 a 2025.

Roedden ni'n falch iawn o allu parhau i weithio'n agos gydag Eloise Williams, y Children's Laureate Wales blaenorol, wrth iddi ddechrau ar gyfnod o flwyddyn fel awdures breswyl yn Ysgol Gymunedol Tonyrefail yn Rhondda Cynon Taf, lle bydd hi'n gweithio gyda disgyblion sy'n byw â gorbryder a heriau iechyd meddwl eraill. Roedd y prosiect hwn, sy'n cael ei ariannu gan First Campus, yn rhoi cyfle i Llenyddiaeth Cymru weithio'n fwy strategol gydag ysgol i gasglu mwy o dystiolaeth fanwl am fuddion cynlluniau awduron preswyl hirdymor, a gobeithiwn y bydd hyn yn ysbrydoli ysgolion eraill i gyflwyno prosiectau tebyg yn y dyfodol.

Lansiwyd dau brosiect craidd arall o'r newydd eleni, gan gynnwys y Gronfa Ysbrydoli Cymunedau (y Cynllun Nawdd Awduron ar Daith gynt) a Rhestr Awduron Cymru. Nod y prosiectau hyn yw dathlu a rhoi llwyfan i awduron amrywiol Cymru a chynnig cyllid i sefydliadau llenyddol ar lawr gwlad i gynnal a chyflogi'r awduron hyn mewn ysgolion a chymunedau ledled Cymru.

Cynhaliwyd nifer o brosiectau mewn partneriaeth â sefydliadau cyffrous sy'n rhannu ein blaenoriaethau, gan gynnwys Natur a Ni, sef prosiect bardd preswyl ar y cyd â Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n ceisio ymateb i ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch yr argyfwng hinsawdd; a chyfres newydd o fideos Plethu/Weave gyda Chwmni Dawns Cenedlaethol Cymru, sy'n cyflwyno gwaith ar cyd gan awduron a dawnswyr gan gynnwys Marged Tudur, Ffion Campbell-Davies, Jaffrin Khan, Patrick Jones, Richard Chappell, a Kai Tomioka.

Mae'r byd wedi newid yn arw dros y flwyddyn ddiwethaf, yn sgil y pandemig, y cynnydd mewn costau byw, a'r argyfwng hinsawdd. Mae ymatebion Llenyddiaeth Cymru i'r newid hwnnw wedi amlygu'r effaith ddofn y gall ymwneud â llenyddiaeth ei chael ar awduron a chynulleidfaoedd. Mae'r ymatebion hyn hefyd wedi atgyfnerthu ein hymrwymiad i gyflawni ein gweledigaeth, sef byd lle mae llenyddiaeth yn grymuso, yn gwella ac yn cyfoethogi bywydau. Rydyn ni'n ffyddiog bod y gwaith rydyn ni'n ei wneud, yn dorfol ac ar y cyd, yn helpu i wneud Cymru yn lle gwell, ac yn rhoi gobaith i ddyfodol y wlad a'i hawduron.

Cathryn Charnell-White	Claire Furlong	Leusa Llewelyn
Cadeirydd	Cyd-Brif Weithredwr Dros Dro	Cyd-Brif Weithredwr Dros Dro

Crynodeb o'n Perfformiad 2021/2022

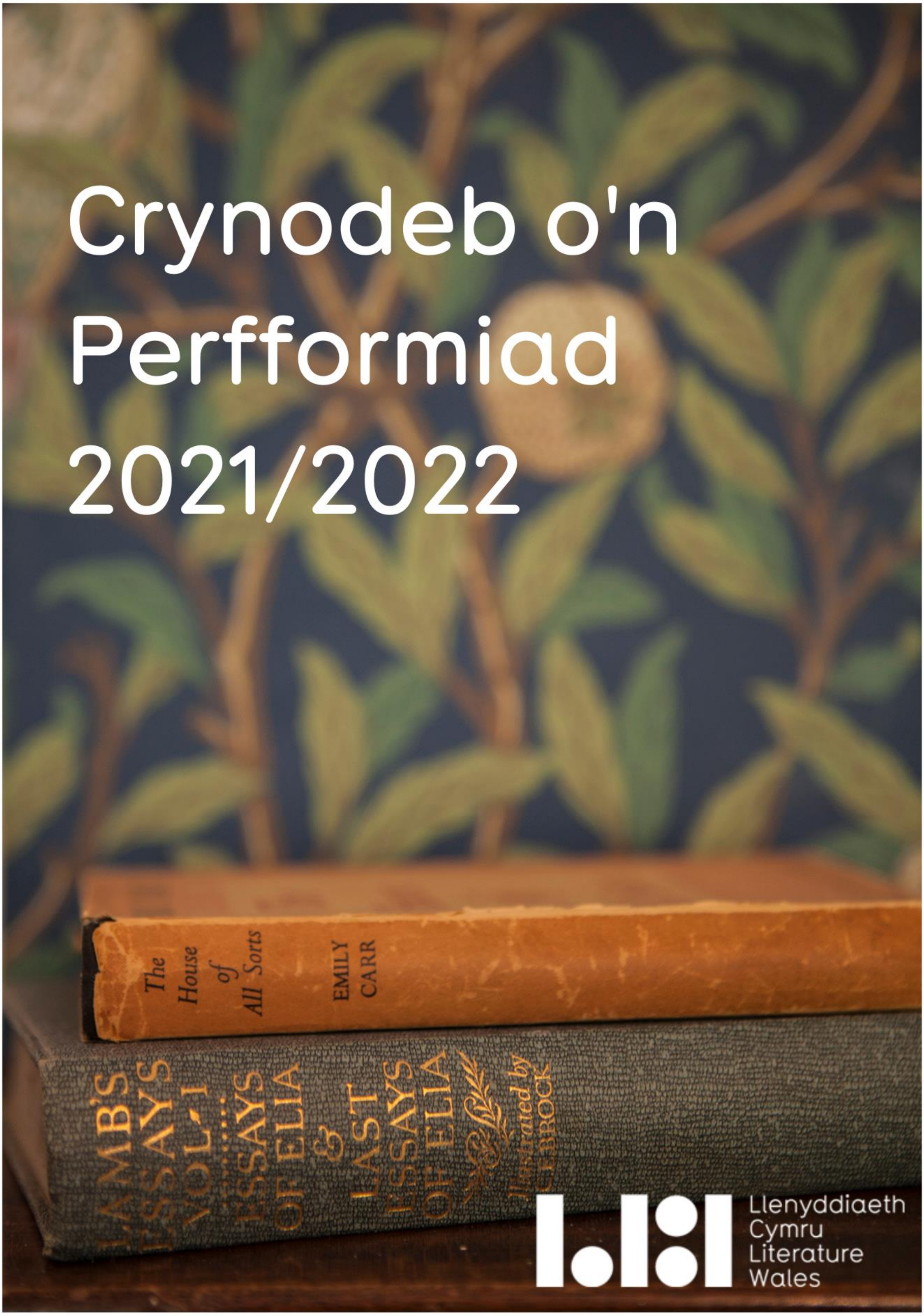

Llenyddiaeth Cymru

Ein Blwyddyn mewn Rhifau 2021/2022

151,970
o gyfranogwyr creadigol ac aelodau o gynulleidfaoedd wedi ymwneud â'n gweithgareddau (gan gynnwys yn ddigidol)

14,264
o dudalennau wedi'u gweld yn unigryw ar y rhan o'r wefan am ddatblygu awduron

1,339
o bobl wedi tanysgrifio i gylchlythyr Llenyddiaeth Cymru, 241 i'r un Cymraeg, a 1,098 i'r un Saesneg

420+
awr o waith hwyluso yn y sector wedi'u darparu

375
io unigolion, grwpiau a sefydliadau wedi cael cyllid neu gymorth nad oedd yn ariannol gennyn ni

347
o gyfranogwyr creadigol wedi cael eu cyfeirio at ein cyfleoedd datblygu i awduron

181
o gyfleoedd creadigol a phroffesiynol wedi'u rhoi i egin awduron

138
o awduron ifanc (16-30 oed) wedi cael cymorth cyson drwy ein gweithgareddau

54
o brosiectau dan arweiniad partneriaid wedi cael cymorth gennyn ni fel hwylusydd neu bartner eilaidd

38
o gomisiynau i awduron profiadol wedi'u rhoi gan eraill drwy ein hymyriadau ni

34
o brosiectau llenyddol sy'n cael eu harwain gan y bobl eu hunain mewn ardaloedd ble mae anghenion wedi'u cychwyn gyda'n cymorth ni

13
o bartneriaethau wedi'u cyfnewid ar y cyd y tu allan i Gymru

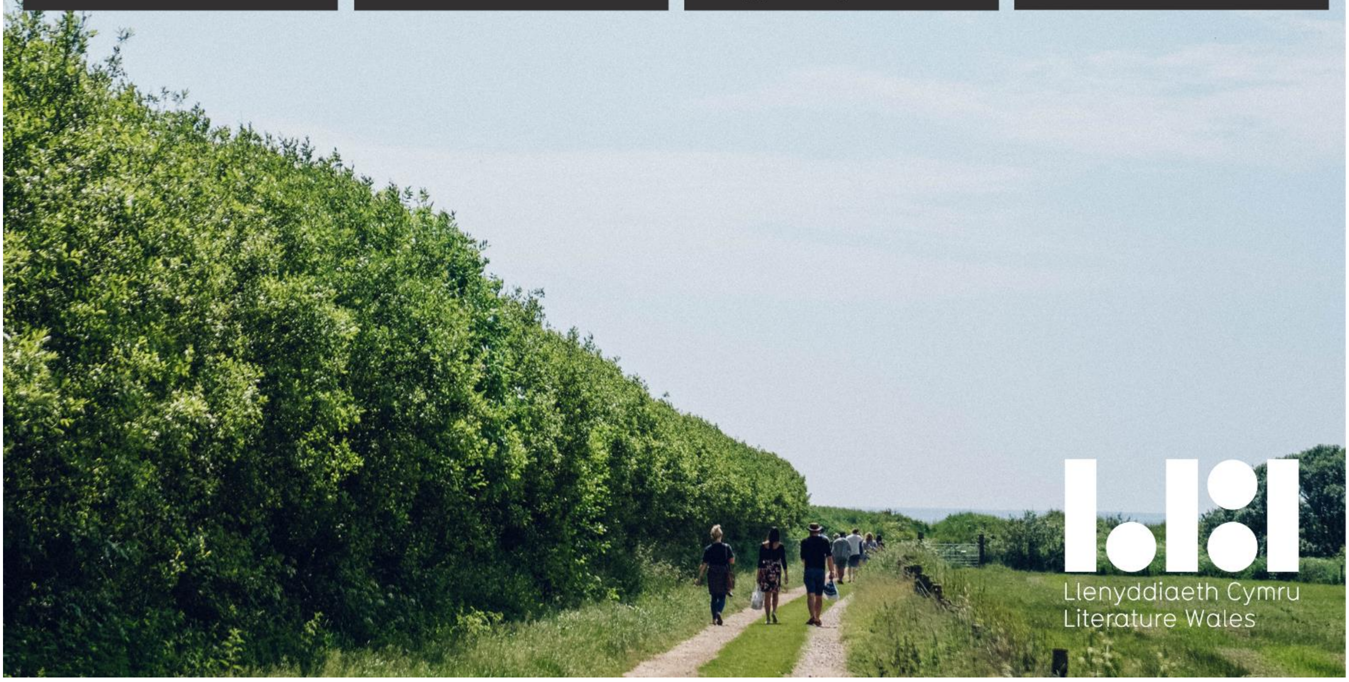

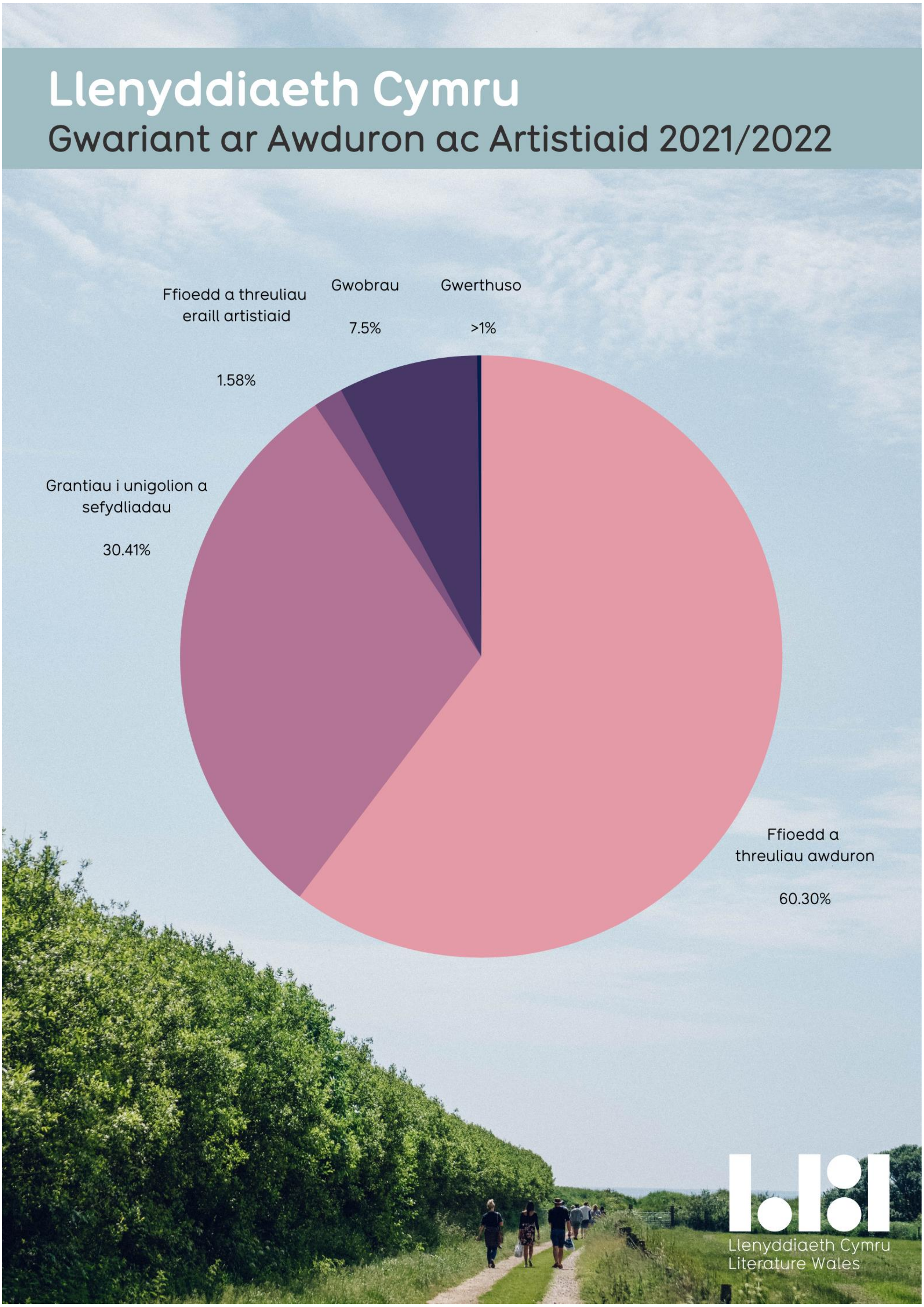
Llenyddiaeth Cymru
Gwariant ar Awduron ac Artistiaid 2021/2022
Ffioedd a threuliau eraill artistiaid
1.58%
Gwobrau
7.5%
Gwerthuso
>1%
Grantiau i unigolion a sefydliadau
30.41%
Ffioedd a threuliau awduron
60.30%
Llenyddiaeth Cymru
Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

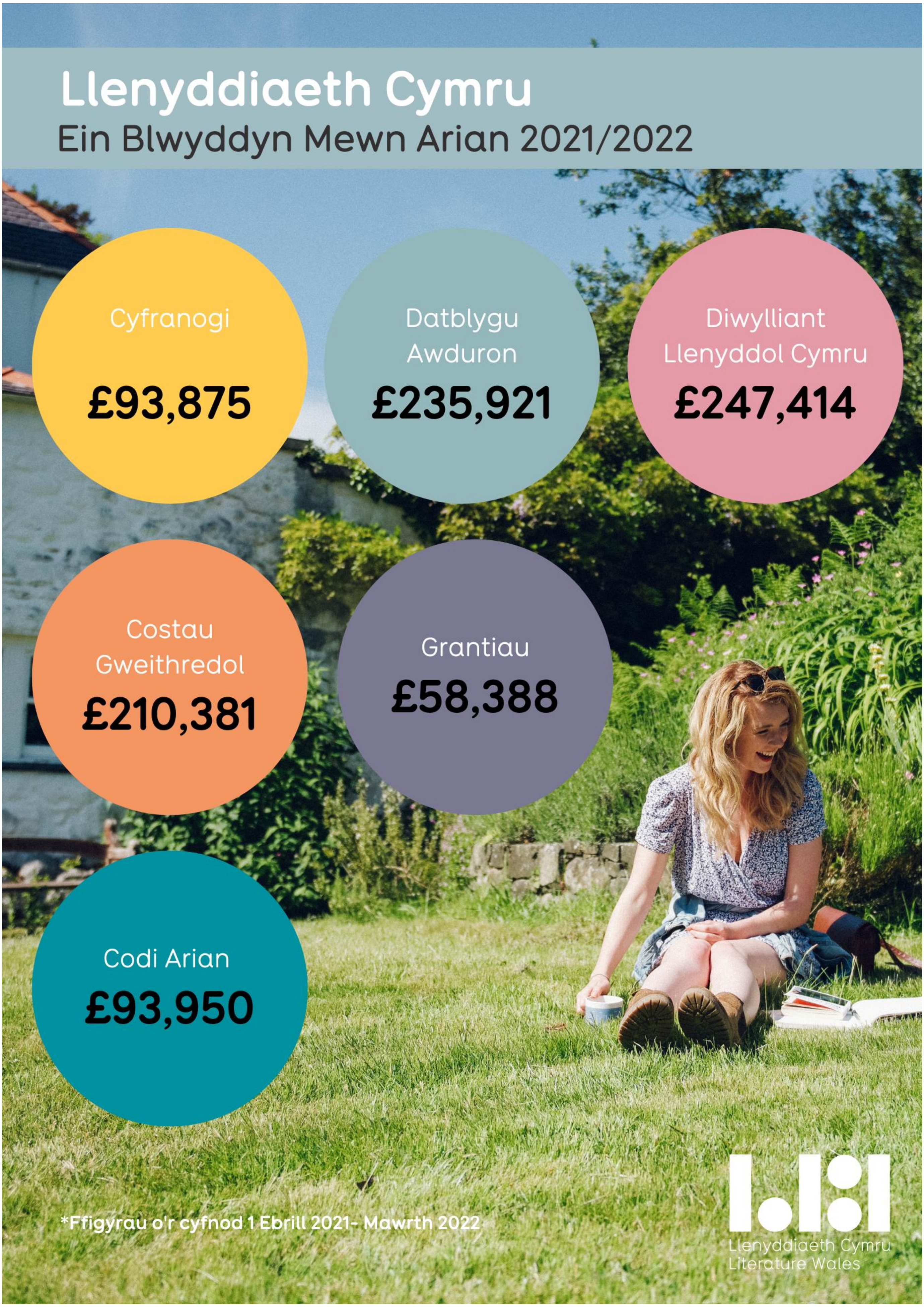

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Iechyd a Llesiant

Ein Blwyddyn Ni 2021-2022

Rhoddodd pandemig y coronafeirws bwysau cynyddol ar wasanaethau iechyd, ac wrth roi cynlluniau adfer ar waith, gwelwyd cynnydd yn yr **ymdeimlad o unigrwydd** ymhlith pobl yng Nghymru, yn enwedig unigolion sydd â nodweddion sy'n croestorri. Roedd hynny'n golygu eu bod yn fwy tebygol o **ddioddef rhagor o annhegwch yn y maes iechyd a gofal cymdeithasol.** Wrth inni barhau i addasu ein gwasanaethau, roedd yn eglur bod gan y celfyddydau, a **llenyddiaeth yn benodol, gyfraniad i'w wneud wrth fynd i'r afael â'r anghydbwysedd hwn.**

Gan fanteisio ar brofiad partneriaid, roedd modd i Llenyddiaeth Cymru helpu cymunedau sy'n wynebu risg i archwilio a deall eu hamgylchiadau, ac i feithrin gwydnwch yn hynny o beth. Roedd ein prosiect **Gwaith Comisiwn i Awduron**, mewn partneriaeth â Choleg Brenhinol y Seiciatryddion yng Nghymru, yn canolbwyntio ar brosiectau ysgrifennu creadigol i bobl ar incwm isel, gan roi pwyslais ar iechyd meddwl, er enghraifft. Gweithgaredd mewn partneriaeth â Mind Casnewydd, sef Darn wrth Ddarn, oedd ein gweithgaredd artistig cyntaf i bobl ifanc a'u teuluoedd sydd wedi profi trawma iechyd meddwl.

Fel nod, gellid dadlau bod modd i Iechyd a Llesiant ymddangos yn y rhan fwyaf o'n gweithgareddau, os nad ym mhob un. Gwelwyd enghraifft o hyn pan ddechreuodd ein gweithgaredd craidd, **Sgyrsiau Creadigol**, ym mis Chwefror. Dyma gyfres o ddigwyddiadau rhad ac am ddim sy'n cefnogi awduron ar thema Ysgrifennu er Llesiant.

Strategaeth

Drwy gydnabod a deall y gwahanol ffyrdd y gall llenyddiaeth gyfrannu'n gadarnhaol at iechyd a llesiant y genedl, a thrwy hyrwyddo hyn ymhlith sefydliadau eraill y tu hwnt i'r sector celfyddydau, byddwn ni'n gwella bywydau pobl yng Nghymru.

Uchafbwyntiau

45	258	2
o sesiynau wedi'u cynnal drwy Mind Casnewydd, Sgyrsiau Creadigol ac Ar y Dibyn	o gyfranogwyr wedi'u cyrraedd drwy weithgareddau iechyd a llesiant	sesiwn hyfforddiant ac 1 sesiwn gwnsela wedi'u darparu i artistiaid

Gweithgaredd Nodedig: ***Ar y Dibyn***

Prosiect yw **Ar y Dibyn** sy'n cynnig cyfres o weithgareddau creadigol i unigolion y mae caethiwed yn effeithio arnyn nhw. Mae pwyslais y prosiect ar hyrwyddo hunanhyder a chreadigrwydd y cyfranogwyr, a hynny drwy gyfres o dasgau byr, llawn dychymyg. Nid oes unrhyw atebion anghywir, dim ond posibiliadau a'r cyfle i weld ochr orau pobl eraill. Mae'r prosiect yn cael ei arwain gan **Theatr Genedlaethol Cymru**, mewn partneriaeth â **Llenyddiaeth Cymru**, **Adra** (Tai) a'r prif artist **Iola Ynyr** gyda chymorth **Bwrdd Cynllunio Ardal Gogledd Cymru ar gyfer Camddefnyddio Sylweddau.** Cafodd y prosiect gymorth y **rhaglen Iechyd, y Celfyddydau,**

Ymchwil a Phobl (HARP) yn 2021 -2022, sy'n cael ei chyllido gan **Gyngor Celfyddydau Cymru** ac **Y Lab** (Prifysgol Caerdydd a Nesta).

"A minnau'n teimlo'n ddi-hwyl, rwy'n gwybod, wrth ddod i'r sesiwn ysgrifennu, y bydda' i'n gysurus"

- Cyfranogwr, 2021

Rhwng mis Ebrill 2021 a mis Mawrth 2022, cynhaliwyd **37** o weithdai fel rhan o **Ar y Dibyn,** tri ohonyn nhw ar ffurf gweithdai blasu, er mwyn i gyfranogwyr sy'n agored i niwed fanteisio ar y celfyddydau mewn amgylchedd ymlaciedig, heb bwysau. Cynhaliodd artistiaid hefyd **6** sesiwn un-i-un gyda chyfranogwyr, er mwyn canolbwyntio ar eu datblygiad artistig. Cynhaliwyd dwy sesiwn hyfforddi i artistiaid, a chynigiwyd sesiynau cwnsela yn rhad ac am ddim i'r holl staff, cyfranogwyr ac artistiaid fel rhan o'r prosiect er mwyn hybu llesiant pawb.

"Pan fydda' i'n teimlo'n fregus, fe fydda' i'n dod yma ac yn teimlo wedi dadflino ac yn fwy bodlon fy myd, ac yn teimlo fy mod i'n gallu dygymod yn well â phethau."

-Cyfranogwr, 2021

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Yn sgil pandemig y coronafeirws, cafodd rhai gweithgareddau fel **Darn wrth Ddarn, Mind Casnewydd,** eu gohirio neu eu rhoi o'r neilltu dros dro. Fe welson ni nad oedd rhai grwpiau sy'n agored i niwed yn addasu'n hawdd i fformat ar-lein, oherwydd y gost a phryder am gymryd rhan mewn digwyddiadau allanol. Dyma rywbeth i'w ystyried wrth gynllunio gweithgareddau i grwpiau sy'n agored i niwed yn y dyfodol.

Drwy gynllun **Ar y Dibyn,** cyflwynwyd model diogelu llwyddiannus drwy gynnig sesiynau cwnsela'n rhad ac am ddim. Serch hynny, dywedodd rhai aelodau nad oedden nhw'n teimlo'n gyfforddus yn cael y sesiynau hyn, gan fod ganddyn nhw eisoes berthynas weithio â'r cwnselydd a gynigiwyd. Yng ngweithgareddau'r dyfodol, byddwn ni'n ceisio darparu a rhoi cyngor am amrywiaeth o opsiynau er mwyn sicrhau bod pawb yn cael eu trin yn gyfartal.

Yn y flwyddyn nesaf (2022/23), byddwn ni'n ceisio meithrin partneriaethau cryf â sefydliadau sy'n arbenigo mewn iechyd a llesiant (fel byrddau iechyd) er mwyn sicrhau y bydd unrhyw gyfranogwyr yn cael profiad cyflawn sy'n cyfuno cyfleoedd creadigol â chymorth arbenigol.

Plant a Phobl Ifanc

Ein Blwyddyn Ni 2021/2022

Rydyn ni'n credu mewn meithrin cenhedlaeth iachach, mwy creadigol a mwy amrywiol o ddarllenwyr ac awduron drwy Gymru. Rydyn ni'n gwneud hyn yn bennaf drwy brosiectau **Bardd Plant Cymru** a'r **Children's Laureate Wales,** a thrwy helpu i ariannu digwyddiadau llenyddol mewn ysgolion ledled Cymru drwy ein **Cronfa Ysbrydoli Cymunedau.**

Eleni, ffarweliwyd ag **Eloise Williams** a **Gruffydd Owen** fel y Children's Laureate Wales a Bardd Plant Cymru, a chroesawyd dau fardd newydd i'r swyddi: **Connor Allen** a **Casi Wyn.**

Cafodd fformat y prosiectau ei ddiwygio yn ystod y flwyddyn, a denodd y naill swydd a'r llall nifer uchel o geisiadau yn dilyn yr alwad gyhoeddus. Mae gan y Beirdd sydd wedi'u dewis ill dau genhadaeth glir ar gyfer eu cyfnodau yn y swydd, gyda'r ddau'n rhannu'r weledigaeth i ehangu'r cyfleoedd sydd gan blant a phobl ifanc i ymwneud â llenyddiaeth, a'u helpu i gael mwy o fwynhad o farddoniaeth.

Strategaeth

Drwy roi mwy o gyfleoedd i blant a phobl ifanc ymwneud ag ysgrifennu creadigol a darllen, ynghyd â dangos y mwynhad a ddaw o hynny, a thrwy ddatblygu carfan o awduron ifanc talentog, byddwn ni'n cyfrannu'n sylweddol at wella bywydau a llesiant cenedlaethau'r dyfodol yng Nghymru.

Uchafbwyntiau

1,100 o fyfyrwyr wedi cymryd rhan yng ngweithgareddau'r Children's Laureate a'r Bardd Plant	**950** Fideos digidol Bardd Plant Cymru a'r Children's Laureate Wales wedi'u gweld 950 o weithiau'n unigryw	**£1,560** wedi'i roi i helpu i hwyluso gweithgareddau llenyddol i blant a phobl ifanc drwy'r Gronfa Ysbrydoli Cymunedau

Gweithgaredd Nodedig: ***Children's Laureate Wales***

Bu'r **Children's Laureate Wales** yn gweithio mewn partneriaeth â'r **Ymddiriedolaeth Genedlaethol Cymru** i helpu i lansio ymgyrch **#GwleddyGwanwyn** yng Nghymru eleni, a hynny mewn digwyddiad yn y Senedd, ddydd Mercher, 16 Mawrth 2022. Mae'r ymgyrch flynyddol yn annog pobl i rannu'r mwynhad o gysylltu â byd natur ac i ystyried pa mor bwysig yw gofalu amdano.

I ddathlu lansiad #GwleddyGwanwyn 2022, cyfansoddodd Connor Allan, y **Children's Laureate Wales**, gerdd newydd o'r enw **'Yn yr oes sydd ohoni'.**

Cafodd y gerdd ei hysbrydoli gan weithdy gyda myfyrwyr yn Ysgol Gynradd Penyrheol yng Ngorseinon, Abertawe. Bu pedwar o'r disgyblion ifanc yn y digwyddiad yn y Senedd i glywed y gerdd yn cael ei darllen am y tro cyntaf, ac i sgwrsio â **Connor** a **Sian Lloyd** am eu profiad yn y gweithdy barddoniaeth ac yn helpu i blannu coed.

Roedd y bartneriaeth yn fan cychwyn i ymdrechion Llenyddiaeth Cymru i gynnwys yr argyfwng hinsawdd yn thematig mewn prosiectau presennol, ac i rymuso pobl ifanc i fynegi'n greadigol eu pryderon a'u gobeithion am ddyfodol ein planed.

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Un o'r prif ystyriaethau dros y flwyddyn ddiwethaf oedd dysgu sut i gydbwyso gwerth cyrraedd nifer uwch o blant ar y naill law, a chynnal prosiectau mwy dwys gyda'r un grŵp o gyfranogwyr ifanc ar y llaw arall. Ochr yn ochr â hyn, fe fuon ni'n ystyried effaith amgylcheddol dau brosiect y Beirdd Plant, sy'n hanesyddol wedi annog y beirdd i deithio i bob cwr o Gymru. Gyda golwg ar hyn, mae cynlluniau ar y gweill i ddatblygu grŵp amrywiol o hwyluswyr gweithdai mewn ysgolion, a'r rheini wedi'u gwasgaru'n ddaearyddol drwy Gymru. Fe allwn eu hyrwyddo hefyd drwy gynllun newydd **Rhestr Awduron Cymru**.

Aethon ni ati hefyd i fireinio sut rydyn ni'n dewis ysgolion ar gyfer prosiectau, gan seilio ein penderfyniadau ar ystadegau'r llywodraeth er mwyn i'n prosiectau gael mwy o effaith ac i ehangu ein cyrhaeddiad.

Cafodd ein strategaeth addysg ei hadolygu yn ystod y flwyddyn wrth inni ddechrau datblygu **prosiect addysg newydd** mewn partneriaeth â **Llywodraeth Cymru.** Bydd y prosiect yn canolbwyntio ar roi ar waith rai o'r argymhellion a geir yn **adroddiad** yr Athro Charlotte Williams OBE, gan helpu i fynd i'r afael â'r diffyg amrywiaeth mewn testunau gosod ac yng ngweithlu ysgolion.

Cynrychiolaeth a Chydraddoldeb
Ein Blwyddyn Ni 2021/2022

Dros y flwyddyn ddiwethaf, roedd cyflawni ein hymrwymiad strategol i helpu i greu diwylliant llenyddol cenedlaethol sy'n cynrychioli cymunedau amrywiol y Gymru gyfoes yn ystyriaeth o bwys.

Yn flaenllaw yn ein rhaglen o weithgareddau roedd blwyddyn beilot **Cynrychioli Cymru,** sef ein cynllun datblygu awduron a olygai weithio'n ddwys â **12** egin awdur o liw. Ar yr un pryd, bu'r staff yn datblygu cynlluniau ar gyfer ail flwyddyn y rhaglen, gan baratoi'r tro hwn i gefnogi awduron o gefndiroedd incwm isel.

Eleni hefyd cyflwynodd **Tŷ Newydd** ddau gwrs strategol – **Llyfrau i Bawb** a **Stori i Bawb** – gyda'r nod o helpu i gyflwyno mwy o amrywiaeth ymhlith awduron plant Cymru. Roedd y cyrsiau penodol hyn wedi'u dylanwadu gan yr adroddiadau Reflecting Realities, a dorrodd dir newydd drwy agor llygaid ar ystadegau brawychus ynghylch cynrychiolaeth mewn ffuglen i blant.

Roedd **Geiriau ar Gynfas** hefyd yn brosiect nodedig, gyda **Kittie Belltree**, sy'n fardd ac awdures, a **Sara Beer,** Swyddog Cenedlaethol y Celfyddydau Perfformio a'r Gair Creadigol yn Celfyddydau Anabledd Cymru, yn gweithio gyda chyfranogwyr B/byddar ac anabl i fwynhau chwarae â geiriau. Mae'r casgliad o gerddi a luniwyd ar ddiwedd y prosiect yn cynnwys gwaith gan bobl o bob cwr o Gymru a'r tu hwnt, gan ddathlu Cymru lenyddol gynrychioladol, gynhwysol. Mae modd gweld y casgliad fan hyn.

Strategaeth

Drwy ddarparu llawer o'n gweithgareddau cyfranogol i unigolion a chymunedau sy'n arddel hunaniaeth Nodweddion Cleientiaid a Dargedir, byddwn ni'n creu diwylliant llenyddol cenedlaethol sy'n cynrychioli'r Gymru gyfoes ac yn rhoi mynediad cyfartal a theg i gyfleoedd i arloesi'n artistig.

Uchafbwyntiau

10
Ymgynghori â 10 awduron o gefndiroedd incwm isel wrth ddatblygu Cynrychioli Cymru #2

38
Treulio 38 awr o waith hwyluso yn y sector yn datblygu cynrychiolaeth a chydraddoldeb yn ein gweithgareddau a'n prosesau mewnol

Gweithgaredd Nodedig: *Cynrychioli Cymru 2021-2022*

Rhaglen 12 mis yw Cynrychioli Cymru, sy'n cael ei hariannu gan y **Loteri Genedlaethol** drwy **Gyngor Celfyddydau Cymru** gyda'r nod o wella cynrychiolaeth yn y sector. Roedd y flwyddyn beilot yn rhoi cyfleoedd datblygu i **12** awdur o liw a oedd yn llenorion, yn ddramodwyr ac yn sgriptwyr.

I gyd, cafodd yr awduron gynnig **12** gweithdy, **4** dosbarth meistr, **6** sesiwn cwestiwn ac ateb gydag awduron amlwg, a **5** sesiwn fentora.

"Mae'r cymorth a'r haelioni y mae Llenyddiaeth Cymru wedi'u dangos yn ystod y rhaglen wedi bod yn rhyfeddol. Mae gen i bellach Reolwr Llenyddol, ac rydw i wedi meithrin cymaint mwy o hyder wrth ysgrifennu, ynghyd â dyhead i archwilio genres newydd."

-Emily Burnett, Aelod o Grŵp o Awduron Cynrychioli Cymru 2021-22

Yn ystod y flwyddyn, fe wnaethon ni gadw mewn cysylltiad bob chwarter ag aelodau'r grŵp o awduron, gan groesawu adborth am y rhaglen a diweddariad am eu datblygiad. Dywedodd **100%** o'r awduron a gafodd eu cyfweld ar ddiwedd y rhaglen fod y rhaglen wedi eu helpu i symud yn eu blaenau yn y eu gyrfaoedd fel awduron, bod ganddyn nhw fwy o wybodaeth am y diwydiant, a bod eu rhwydwaith proffesiynol wedi'i ehangu.

Gwyliwch y [fideo hwn] i glywed mwy am brofiadau awduron ar y rhaglen.

Mae ein hymrwymiad i'r awduron hyn yn parhau wrth inni ganfod cyfleoedd allanol perthnasol a'u comisiynu fel rhan o brosiectau newydd Llenyddiaeth Cymru. Rydyn ni'n cydnabod mai dim ond cyfrannu at ysgogi newid yn y sector y gall Cynrychioli Cymru ei wneud, a bod mynd i'r afael ag anghydraddoldebau hanesyddol a strwythurol yn ymrwymiad sy'n gofyn am ymdrech barhaus ac am gydweithio.

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Yn sgil cyflawni blwyddyn gyntaf rhaglen Cynrychioli Cymru, dysgwyd gwersi pwysig ynghylch sut rydyn ni'n cyfathrebu'n allanol wrth wneud ein gwaith ym maes Cynrychiolaeth a Chydraddoldeb. Gan weithio gyda grŵp **Riot Communications** a'r cyhoeddwyr **Lucent Dreaming**, fe wnaethon ni ddysgu mwy am bwysigrwydd gwahaniaethu rhwng hyrwyddo'r rhaglen a hyrwyddo awduron unigol.

Rhoddodd y gwaith datblygu wrth baratoi at ail flwyddyn y rhaglen ddealltwriaeth ddyfnach inni o'r rhwystrau hanesyddol a strwythurol y mae awduron o gefndiroedd incwm isel yn eu hwynebu. Yn ei dro, bwydodd y gwaith ymgynghori pwysig hwn i'n strategaeth ar gyfer 2022-25 ac i weithgareddau ehangach.

Fel sefydliad, rydyn ni'n cydnabod bod angen rhoi mwy o hyfforddiant i'n staff er mwyn ein helpu i gefnogi awduron anabl mewn ffordd ystyrlon. Yn ystod y flwyddyn, cafodd staff hyfforddiant gan **Celfyddydau Anabledd Cymru** a **Taking Flight Theatre**, a byddan nhw'n parhau i ddysgu wrth inni ddatblygu cynlluniau ar gyfer fersiynau o raglen Cynrychioli Cymru yn y dyfodol.

Diwylliant Llenyddol Cymru

Ein Blwyddyn Ni 2021/2022

Gan fwrw ymlaen â gwaith a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol, rydyn ni wedi addasu'r ffordd y mae pobl yn ymwneud â llenyddiaeth ac â digwyddiadau llenyddol. Mae'r math newydd hwn o ddarllenwyr wedi arwain at ddatblygu cynulleidfaoedd ehangach ac wedi rhoi cyfle i arddangos llenyddiaeth Cymru ar lwyfannau mwy o faint.

Yn dilyn llwyddiant cyhoeddiadau digidol blaenorol **Gwobr Llyfr y Flwyddyn**, dilynwyd yr un patrwm eleni. Cafwyd:

- **10,000** o bobl yn gwrando ar y cyhoeddiad yn fyw ar yr Arts Show ar Radio Wales neu drwy ap BBC Sounds.
- **807** o unigolion yn cymryd rhan yng Ngwobr People's Choice y Wales' Arts Review, gyda nifer o bleidleisiau rhyngwladol yn dod i law o'r UDA, Chile, Seland Newydd a Sbaen.
- **554** o unigolion yn cymryd rhan ym mhleidlais gyhoeddus Golwg 360.

Roedd modd cyflwyno cyfrolau i Wobr Llyfr y Flwyddyn o fis Tachwedd 2021, gan ystyried cyhoeddiadau drwy gydol blwyddyn galendr 2021. Mae dyddiadau pwysig y gwobrau i'w gweld **fan hyn.**

Ym mis Tachwedd, ailgychwynnodd Llenyddiaeth Cymru y **Gronfa Ysbrydoli Cymunedau**, sy'n cynnig cymorth ariannol o hyd at 50% o'r ffioedd sy'n cael eu talu i awduron am ddigwyddiadau. Mae'n galluogi mwy o bobl yng Nghymru i ganfod y mwynhad sydd i'w gael drwy gymryd rhan weithgar mewn llenyddiaeth, ond gan gysylltu, cysuro ac ysbrydoli cymunedau ar yr un pryd. Rhwng mis Tachwedd 2021 a mis Mawrth 2022, cynhaliwyd **62** o sesiynau gan gyrraedd **689** o unigolion.

Eleni hefyd, cyhoeddwyd **2** fardd plant newydd: **Connor Allen, y Children's Laureate** a **Casi Wyn, Bardd Plant Cymru**. Mae'r ddau brosiect yn cyd-fynd â'i gilydd, a dros y ddwy flynedd nesaf bydd Connor a Casi yn cyfrannu at feithrin cenhedlaeth iachach, mwy creadigol a mwy amrywiol o ddarllenwyr ac awduron ledled Cymru. Byddan nhw'n gweithio'n bennaf gyda phobl ifanc rhwng 5 ac 13 oed.

Strategaeth

Byddwn ni'n cryfhau ystod, cyrhaeddiad ac enw da awduron Cymru drwy ddarparu a chefnogi prosiectau cenedlaethol a rhyngwladol o bwys, hwyluso gwaith comisiwn llenyddol, datblygu cyfleoedd i gael cydnabyddiaeth ehangach, a mynd ati'n bwrpasol i ddod o hyd i awduron newydd sydd â photensial i achub ar y cyfleoedd hyn, yn enwedig o grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli. Bydd hyn yn dathlu ein hawduron cyfoes a threftadaeth lenyddol amrywiol Cymru ar eu gorau.

Uchafbwyntiau

164 o egin awduron wedi bod yn rhan o'n prosiectau lefel uchel ers mis Ebrill 2021	**38** o gomisiynau i awduron profiadol wedi'u rhoi gan eraill drwy ein hymyriadau ni	**13** o brosiectau wedi'u cyfnewid â phartneriaethau y tu allan i Gymru ers mis Ebrill 2021

Gweithgaredd Nodedig: ***Y Bardd Cenedlaethol***

Ifor ap Glyn yw Bardd Cenedlaethol Cymru ar hyn o bryd. Mae'n swydd ac iddi broffil amlwg, ac mae'n cynrychioli'r genedl – ei hieithoedd a'i diwylliannau amrywiol – ac yn dathlu ysgrifennu o Gymru gartref a thramor.

Cafodd gwaith cymunedol Ifor ei ddathlu yn ystod **cyfres o ddigwyddiadau cymunedol wythnos o hyd: LleCHI.** Roedd y prosiect hwn yn dathlu diwylliant a threftadaeth ardaloedd llechi'r gogledd drwy lenyddiaeth a cherddoriaeth. Eleni, dathlodd Ifor hefyd ben-blwydd Parc Cenedlaethol Eryri yn 70 oed, a hynny drwy gyfres o gerddi comisiwn, gyda **fideo** o'r gweithiau hyn yn cyrraedd **262** o wylwyr yn ddigidol pan gawson nhw'u rhyddhau (Mai 2021).

Parhaodd y gwaith rhyngwladol wrth i **Ifor ap Glyn** ymweld â'r Almaen yn ystod blwyddyn Cymru yn yr Almaen Llywodraeth Cymru. Ymwelodd â Bonn, Marburg a Bremen. At hynny, croesawodd **Tŷ Newydd ymweliad gan y bardd Anisur Rahman,** y **Bardd Cenedlaethol Ifor ap Glyn**, a'r gydweithfa lenyddol **Write4Word**. Un o Bangladesh yw **Anisur Rahman** yn wreiddiol ond mae bellach yn byw yn Sweden. Roedd yn ymweld â Chymru am wythnos i ddatblygu'r cysylltiadau cyfieithu a chyfnewid llenyddol sydd wedi'u meithrin rhwng Cymru, Sweden a phobl ar wasgar o Bangladesh dros yr wyth mlynedd ddiwethaf. Mae modd darllen mwy am yr ymweliad **fan hyn.**

Ers dod yn **Fardd Cenedlaethol Cymru** yn 2013, mae Ifor wedi gweithio'n ddyfal i roi llwyfan i lenyddiaeth Cymru, gartref ac yn rhyngwladol ill dau. Ym mis Ionawr 2022, cwblhaodd Llenyddiaeth Cymru alwad agored am y Bardd Cenedlaethol newydd gan ddefnyddio dull newydd, sef ffurflen ymgeisio ac enwebu. Mae modd darllen mwy **fan hyn.** Cynhaliodd Ifor brosiect olaf ei gyfnod yn y swydd yn **Nhŷ Newydd** ym mis Mawrth 2022: prosiect Sudoku Iaith, a ddaeth â **6** o feirdd sy'n ysgrifennu mewn sawl iaith wahanol ynghyd i gyfieithu barddoniaeth ei gilydd ac i drin a thrafod themâu'n ymwneud ag iaith.

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Dros y flwyddyn nesaf (2022/23) byddwn ni'n parhau i ddatblygu ar lwyddiant y **Bardd Cenedlaethol, Ifor ap Glyn,** gyda'i olynydd. Daeth y dull newydd o ddefnyddio ffurflen ymgeisio ac enwebu yn broses a lyncodd lawer o amser y staff, ac mae'r adborth o'r broses wedi dangos bod ceisio sicrhau cynhwysiant drwy broses o'r fath hefyd yn creu mwy o waith i grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli i "brofi" eu gwerth. Dyma rywbeth y byddwn ni'n parhau i'w adolygu a'i ddatblygu.

Bydd y **Gronfa Ysbrydoli Cymunedau** hefyd yn dod yn fwy strategol ei natur wrth dargedu ardaloedd a grwpiau, gan nad yw'r adnodd hwn yn cael ei ddefnyddio'n llawn ar hyn o bryd, er mwyn sicrhau y bydd pob cymuned yn elwa o **ddiwylliant llenyddol Cymru.**

Rydyn ni'n parhau i ddatblygu ein gweithgareddau, i sicrhau ein bod ni'n gweithio'n agos gyda chymunedau ac yn rhoi'r grym iddyn nhw deilwra digwyddiadau llenyddol a gwaith cyfranogol i gyd-fynd ag anghenion penodol yr unigolion sy'n cymryd rhan.

Datblygu Awduron

Ein Blwyddyn Ni 2021/2022

Awduron yw curiad calon Llenyddiaeth Cymru, ac maen nhw'n gwbl ganolog i bopeth a wnawn. Drwy gydol y flwyddyn, buon ni'n gweithio'n ddyfal i sicrhau ein bod ni'n dal i gefnogi egin awduron wrth inni dreialu a darganfod ffyrdd newydd o gynnig cyfleoedd proffesiynol a chreadigol drwy blatfformau digidol.

Fis Mehefin 2021, cynhaliwyd **Cwrs Tŷ Newydd i Egin Awduron** gyda nawdd **Ymddiriedolaeth Rhys Davies.** Cwrs i awduron o liw o Gymru oedd hwn, a **Jacob Ross** a **Désirée Reynolds** oedd y tiwtoriaid. Darparwyd y cwrs digidol pum niwrnod i **10** o awduron a'i ddilyn gyda sesiynau mentora i **6** o'r awduron er mwyn parhau i gynnig cymorth.

Mae'r staff yn dal i gyfeirio awduron at ein tudalen adnoddau, gan annog awduron i ddatblygu'n barhaus y tu hwnt i'w hymwneud cychwynnol â Llenyddiaeth Cymru.

Strategaeth

Byddwn ni'n rhoi cyfleoedd i awduron Cymru hogi'u sgiliau a dysgu sgiliau mwy amrywiol drwy ddatblygu a darparu gweithgareddau creadigol a gweithgareddau datblygu proffesiynol sy'n cyd-fynd ag anghenion egin awduron. Byddwn ni'n rhoi gwybodaeth i awduron ac yn eu cyfeirio at gyfleoedd perthnasol eraill, ac yn canfod carfan o awduron ifanc sydd â photensial llenyddol sylweddol, gan ddatblygu eu sgiliau drwy ymyriadau hirdymor a chefnogaeth cymheiriaid.

Uchafbwyntiau

181	**14,264**	**138**
o gyfleoedd creadigol a phroffesiynol wedi'u darparu i egin awduron	o dudalennau wedi'u gweld yn unigryw ar y rhan o'r wefan am ddatblygu awduron	Rhoddwyd cefnogaeth barhaus i 138 o awduron ifanc

Gweithgaredd Nodedig: ***Llyfrau i Bawb***

Ym mis Rhagfyr 2021, cyhoeddodd Llenyddiaeth Cymru **alwad yn gwahodd awduron o liw o Gymru** i wneud cais am gyfle i gymryd rhan mewn cwrs preswyl yng **Nghanolfan Ysgrifennu Tŷ Newydd**. Dan arweiniad yr awduron profiadol, **Patience Agbabi** a **Jasbinder Bilan**, byddai'r cwrs yn cynnig gweithdai, sgyrsiau a thrafodaethau i helpu awduron newydd i ddatblygu gwaith ysgrifennu creadigol ar gyfer plant a phobl ifanc.

Dylai plant a phobl ifanc Cymru allu uniaethu â'r llyfrau maen nhw'n eu darllen, gweld teuluoedd a sefyllfaoedd sy'n debyg i'w bywydau'u hunain, a dod o hyd i bobl i'w hefelychu yn eu hoff gymeriadau. Dim ond **9%** o'r llyfrau plant a gyhoeddwyd yn y Deyrnas Unedig dros y pedair blynedd ddiwethaf sy'n cynnwys cymeriadau o liw, yn ôl adroddiad Reflecting Realities y CPLE. Mae modd darllen hwnnw **fan hyn.** Ar y cyd â phartneriaid strategol, bydd Llenyddiaeth Cymru yn parhau i fynd i'r afael â'r anghydraddoldeb a'r tangynrychiolaeth hwn yn niwylliant llenyddol Cymru drwy gynnig cyrsiau hyfforddiant a mentora, cyfleoedd i roi llwyfan, cyngor am yrfaoedd, a gwasanaeth cyfeirio i awduron sy'n cael eu tangynrychioli.

A ninnau bellach yn 2022, mae grŵp o awduron **Llyfrau i Bawb** newydd gwblhau cwrs preswyl wythnos o hyd yn Nhŷ Newydd. Yn ystod y cwrs, a gynhaliwyd rhwng 21 a 25 Mawrth, mwynhaodd yr awduron nifer o weithdai a sesiynau tiwtorial gan **Patience Agbabi** a **Jasbinder Bilan,** ynghyd â sgyrsiau prynhawn yn trafod y diwydiant cyhoeddi yng nghwmni **Simran Sandhu**, golygydd yn **Macmillan Children's Books**; **Leonie Lock**, golygydd yn **Firefly Press**; ac **Alex Wharton**, sy'n ddiweddar wedi cyhoeddi gasgliad o gerddi i blant, ***Daydreams and Jellybeans***, gyda Firefly Press.

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Yn y flwyddyn nesaf (2022/23), rydyn ni'n bwriadu datblygu mwy o adnoddau i awduron, yn ogystal ag ystyried a thrafod y cwestiynau a'r rhwystrau newydd y mae awduron yn eu hwynebu yn sgil y pandemig.

Mae Llenyddiaeth Cymru wedi datblygu dulliau newydd i olrhain ei waith gweithredol, fel y daflen cynllunio prosiectau, sy'n gallu dangos gweithgareddau a allai ofyn am wneud gwaith dilynol yn y dyfodol. Mae hyn yn annog rhoi cymorth i awduron y tu hwnt i'r rhaglen ei hun, gan eu cefnogi drwy gydol eu siwrneiau ysgrifennu.

Yn olaf, cafodd y staff hyfforddiant gan **Celfyddydau Anabledd Cymru**, a fu'n fodd o feithrin ymwybyddiaeth a chynghori Llenyddiaeth Cymru am sut i greu gweithgareddau hygyrch. Rydyn ni'n parhau i ddatblygu hyn ar gyfer adnoddau ar-lein hefyd, er mwyn sicrhau bod awduron o bob cefndir yn gallu achub ar ein cyfleoedd datblygu mewn ffordd gyfartal.

Cyfranogi

Ein Blwyddyn Ni 2021/2022

Yn ystod y flwyddyn, roedd hi'n hanfodol ein bod ni'n diwygio prosiectau wrth inni bontio yn ôl i gynnal gweithgareddau wyneb yn wyneb yn bennaf, gan edrych ar ffyrdd arloesol o ymwneud ag unigolion a chymunedau drwy lenyddiaeth.

Strategaeth

Byddwn ni'n cynyddu hygyrchedd ac effaith ysgrifennu creadigol i gyfranogwyr yng Nghymru drwy ymwneud yn uniongyrchol ag unigolion a chymunedau sy'n cael eu tangynrychioli mewn amrywiaeth o brofiadau diwylliannol a genres llenyddol, gan gyfeirio cyfranogwyr sydd â photensial creadigol at gyfleoedd sy'n rhan o'n gweithgareddau datblygu awduron.

Bydd hyn yn ysbrydoli rhai o'n hunigolion a'n cymunedau mwyaf ymylol drwy eu galluogi i gyfranogi'n weithgar.

Uchafbwyntiau

151,970	**347**	**8**
o gyfranogwyr creadigol (yn cynnwys ffigurau digidol) wedi ymwneud â'n gweithgareddau	o gyfranogwyr creadigol wedi cael eu cyfeirio at ein cyfleoedd datblygu i awduron	o brosiectau ac iddyn nhw ffocws cyfranogol wedi'u darparu'n uniongyrchol neu wedi'u hwyluso gan Llenyddiaeth Cymru

Gweithgaredd Nodedig: ***Do You Get Me?***

Ym mis Medi 2021, dechreuodd **Eloise Williams,** awdur plant o fri a'r Children's Laureate Wales cyntaf, ar antur newydd, gyffrous fel awdur preswyl yn **Ysgol Gymunedol Tonyrefail** yn Rhondda Cynon Taf.

Yn ystod y flwyddyn academaidd, cafodd holl ddisgyblion Blwyddyn 8 yn yr ysgol, yn ogystal â rhai grwpiau sy'n agored i niwed ac wedi ymddieithrio mewn blynyddoedd ysgol eraill, fwynhau cyfres o weithdai darllen ac ysgrifennu creadigol gydag Eloise. Roedd yn fodd o'u ysbrydoli i ddarllen a dysgu am grefft adrodd stori, ac yn rhoi'r gofod a'r adnoddau iddyn nhw ysgrifennu eu straeon eu hunain.

Mae gan Ysgol Gymunedol Tonyrefail ddisgyblion o ardaloedd lle ceir lefelau uchel o amddifadedd economaidd-gymdeithasol. Mae Gorllewin Tonyrefail yn safle rhif **185** ar Fynegai **Amddifadedd Lluosog** Cymru (safle rhif **1** sydd â'r amddifadedd mwyaf, a safle **1909** y lleiaf). Mae **26%** o'r disgyblion yn gymwys i gael **Prydau Ysgol am Ddim.**

Nod ehangach y prosiect, y tu hwnt i ysbrydoli a chefnogi'r bobl ifanc drwy lenyddiaeth, yw dysgu pa effaith y gall ymwneud ag awdur dros gyfnod estynedig o amser ei chael ar y myfyrwyr a chymuned ehangach yr ysgol. Byddwn ni'n rhannu effaith y prosiect ag ysgolion ledled Cymru i'w hysbrydoli i edrych ar fanteision posibl penodi awduron ac artistiaid preswyl yn eu hysgolion eu hunain.

"Fe wnes i fwynhau. Fe wnaeth imi deimlo'n well oherwydd fy mod i'n dioddef o orbryder ac rwy'n casáu sgwrsio am y peth."

-Cyfranogwr

Gwersi i'w Dysgu a'r Dyfodol

Wrth inni bontio o weithgareddau digidol i brosiectau wyneb yn wyneb drachefn, dysgwyd gwersi pwysig yn ystod y flwyddyn. Rydyn ni'n hyderus bod ymwneud wyneb yn wyneb yn ei gynnig ei hun yn well ar gyfer prosiectau lle bydd artistiaid a hwyluswyr yn gweithio'n agos gydag unigolion sy'n agored i niwed. Cafodd ein prosiect gyda **Mind Casnewydd**, sy'n gweithio gyda phobl ifanc sydd wedi profi trawma/problemau iechyd meddwl, ei ohirio dros dro yn ystod y cyfnod clo, oherwydd problemau'n ymwneud â thlodi digidol a materion diogelu. Ailgychwynnodd prosiect **Ar y Dibyn**, a ddarparwyd mewn partneriaeth â **Theatr Genedlaethol Cymru**, wyneb yn wyneb gan ennyn ymateb cadarnhaol gan y cyfranogwyr a'r hwyluswyr fel ei gilydd.

Cafwyd pwyntiau dysgu gwerthfawr hefyd wrth ail-lansio ein **Cronfa Ysbrydoli Cymunedau**, a arweiniodd at ddenu nifer sylweddol o geisiadau. Yn y dyfodol, rydyn ni'n gobeithio ymwneud â chynulleidfaoedd newydd mewn ffordd sy'n cyd-fynd yn well â'n blaenoriaethau drwy farchnata manwl, ar lefel cymunedau.
Roedd lansio ein cyfres newydd, **Sgyrsiau Creadigol**, hefyd yn ychwanegiad gwych at ein cynnig digidol. Nod y sesiynau ar-lein hyn yw rhoi'r wybodaeth y mae ei hangen ar awduron ac ymarferwyr i weithio gyda chynulleidfaoedd amrywiol yn eu cymunedau. Yn y dyfodol, fe hoffen ni droi'r sesiynau hyn yn adnoddau parhaol a chynyddu nifer y gynulleidfa eto.

Mae datblygu mwy o ymarferwyr cymunedol yn flaenoriaeth i'r sefydliad, ac yn rhan o'n cynlluniau ar gyfer prosiect newydd sydd i'w lansio fis Medi 2022 ynghyd â'n cynlluniau i helpu i hyfforddi grŵp ehangach a mwy amrywiol o hwyluswyr gweithdai mewn ysgolion.

Gweithrediadau
2021/2022
Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Codi Arian

Strategaeth

Byddwn ni'n lleihau cyfran yr incwm sy'n deillio o gyllid cyhoeddus o 66% yn 2018/19 i 62% erbyn 2023 (mae hyn yn gyfystyr â chodi tua £465,869 mewn arian nad yw'n dod o ffynonellau cyhoeddus erbyn 2023), a hynny drwy wneud y canlynol:

- Meithrin perthnasau hirhoedlog, llewyrchus â dau Sefydliad ac Ymddiriedolaeth
- Datblygu a manteisio ar gyfres o gynlluniau partneriaethau corfforaethol
- Gwneud y defnydd gorau posibl o'n hasedau presennol, gan gynnwys creu mwy o refeniw o docynnau a nwyddau
- Sicrhau'r cyllid mwyaf posibl drwy gynulleidfaoedd.

Cafodd targedau codi arian 2021/22 eu diwygio yn ystod haf 2020 i adlewyrchu sefyllfa pandemig COVID-19. Er enghraifft, cawson ni wared ar ein targed i godi arian ar gyfer prosiectau Cyfrifoldeb Cymdeithasol Corfforaethol (£27,000) oherwydd yr ansicrwydd economaidd a oedd yn wynebu busnesau. Y targedau diwygiedig oedd codi:

- **£80,000** drwy gyrsiau masnachol, llogi lleoliadau a nwyddau
- **£124,056** drwy Ymddiriedolaethau a Sefydliadau a'r Loteri
- **£2,500** drwy Gomisiynau Corfforaethol
- **£4,000** drwy nawdd corfforaethol
- **£2,000** drwy roddion ac ymgyrchoedd
- **£500** drwy Unigolion Gwerth Net Uchel

Data am Berfformiad

Amharodd pandemig COVID-19 ar ein perfformiad, yn fewnol (rhaglen lai i godi arian ar ei chyfer) ac yn allanol (Ymddiriedolaethau a Sefydliadau yn canolbwyntio ar roi grantiau argyfwng yn unig).

Serch hynny, llwyddwyd i ragori ar yr holl dargedau. Y ffigurau terfynol oedd:

- **£92,396** drwy gyrsiau masnachol, llogi lleoliadau a nwyddau
- **£156,134** drwy Ymddiriedolaethau a Sefydliadau a'r Loteri
- **£8,545** drwy Gomisiynau Corfforaethol
- **£5,540** drwy nawdd corfforaethol
- **£3,662** drwy roddion ac ymgyrchoedd
- **£500** drwy roddion unigol

Mae'n anodd iawn gwybod a ydyn ni ar y llwybr iawn i godi **£465,860** mewn arian nad yw'n dod o ffynonellau cyhoeddus erbyn 2023, a hynny oherwydd effaith anferth pandemig COVID-19 ar ein gwaith.

Uchafbwyntiau

Cyfoeth Naturiol Cymru – Gan ddechrau ym mlwyddyn pandemig y Coronafeirws yn 2020-2021, datblygodd y bartneriaeth hon er mwyn dod â staff Cyfoeth Naturiol Cymru ynghyd i drin a thrafod eu profiadau yn ystod y flwyddyn mewn ffordd greadigol. Cynhaliodd **Aneirin Karadog** nifer o weithdai ar-lein gyda staff cyn cyfansoddi cerdd ffilm ddwyieithog a gafodd ei chyflwyno yn ôl fel rhan o ddiwrnod TîmCNC ar 30 Mehefin 2021. Yn dilyn llwyddiant y profiad creadigol, fe aeth Cyfoeth Naturiol Cymru ati i greu partneriaeth â Llenyddiaeth Cymru er mwyn helpu i ddatblygu a darparu **Gwaith Comisiwn i Awduron 4**. O dan y rhaglen hon, bydd **8** o artistiaid yn cyflawni prosiectau llenyddol gwerth **£4,000** ar thema **Natur a'r amgylchedd er budd llesiant.**

Gwytnwch Tŷ Newydd – Oherwydd pandemig COVID-19, bu'n rhaid cau Tŷ Newydd (sydd fel rheol yn ffynhonnell incwm sylweddol). Yn ystod 21/22, ymatebodd y tîm i gyngor y llywodraeth wrth i hwnnw newid yn gyflym tu hwnt, gan gynnig amrywiaeth o ffyrdd i ymwneud yn ddigidol neu wyneb yn wyneb pan oedd hynny'n ddiogel. Fe wnaethon ni hefyd ddechrau edrych ar bethau'n fwy masnachol a sicrhau bod yr adeilad yn codi arian i'r elusen drwy logi'r lleoliad ar gyfer gwyliau pan fyddai hynny'n briodol. Roedden ni wrth ein boddau'n croesawu grwpiau ysgolion a chyrsiau yn ôl ym mis Mawrth 2022.

Gwersi i'w Dysgu

Mae prosesau codi arian Llenyddiaeth Cymru wedi bod yn rhai gweddol ymatebol yn 21/22, gan achub ar gyfleoedd wrth i'r rheini ddod i'r amlwg, gan gynnwys rhai gan **Lywodraeth Cymru.** Er bod hyn yn wych, mae Cynllun Gweithredu ar gyfer Codi Arian wedi'i lunio sy'n fwy strategol ei natur ac yn ceisio cynllunio ymhellach i'r dyfodol er mwyn gallu codi arian yn fwy effeithiol drwy Ymddiriedolaethau a Sefydliadau. Rydyn ni wedi cydnabod bod angen help arbenigwyr yn y maes codi arian arnon ni, ac rydyn ni wedi gofyn am gymorth **Cause4** i greu achos trawiadol dros gael cefnogaeth ac i gysylltu â chyllidwyr newydd.

Cyfathrebu

Strategaeth

Byddwn ni'n gwella dealltwriaeth a gwerthfawrogiad ein rhanddeiliaid o'n gwaith drwy wneud y canlynol:

- **Mapio ein rhanddeiliaid** yn rheolaidd a datblygu **ffyrdd unigryw o gyfathrebu** â nhw, ar sail yr elfennau hynny o'n gweithgareddau a'n Blaenoriaethau Tactegol sy'n apelio fwyaf at bob grŵp o randdeiliaid
- Cynnal **ymarfer mapio ar y cyd**, gan roi darlun o'r sector cyhoeddi a'r sector llenyddiaeth ehangach yng Nghymru, er mwyn rhoi rhagor o eglurder i'n cylch gwaith a'i gyfathrebu'n well
- **Cyfathrebu ein heffaith** a'n cyrhaeddiad drwy **ymgyrchoedd strategol** a **deunyddiau hyrwyddo** newydd sy'n adrodd straeon ein cleientiaid, ac yn ei thro, ein stori ni

Ein nod yw meithrin a chryfhau ein perthnasau â'n rhanddeiliaid, boed nhw'n unigolion, yn sefydliadau neu'n grwpiau.

Ers 2020, caiff targedau Cyfathrebu sylfaenol eu dynodi bob chwarter er mwyn gallu cymharu'n gywir ar adegau pan fydd digwyddiadau amlwg yn y maes cyfathrebu yn cael eu cynnal (fel Gwobr Llyfr y Flwyddyn ym mis Mehefin/Gorffennaf).

Dyma oedd ein targedau ar gyfer pob chwarter yn 2021/22:

- Cynnydd o **25%** yn yr argraffiadau a'r cyrhaeddiad ar blatfformau cyfryngau cymdeithasol Llenyddiaeth Cymru
- Cynnydd o **15%** yn ein cynulleidfaoedd ar y cyfryngau cymdeithasol
- Cynnydd o **10%** yn nifer tudalennau'r wefan sy'n cael eu gweld
- Cynnydd o **10%** ym mhresenoldeb Llenyddiaeth Cymru mewn digwyddiadau
- Cynnydd o **15%** yn nifer y tanysgrifwyr i gylchlythyr Llenyddiaeth Cymru
- Cynnydd o **10%** yn nifer y derbynwyr sy'n agor cylchlythyr Llenyddiaeth Cymru

Data am Berfformiad

- Cafwyd **cynnydd o 9%** yn nifer y defnyddwyr ar ein gwefan graidd, gan ymwneud â dros **80,000** o ddefnyddwyr newydd dros y flwyddyn, a honno'n cael ei gweld mewn **177** o wledydd.
- Cyfanswm o **3,010,000** o argraffiadau ar ein cyfrifon Twitter dros y flwyddyn, a chyfartaledd o **7,900** o bobl wedi'u cyrraedd ar ein cyfrif Facebook a **1,104** wedi'u cyrraedd ar ein cyfrif Instagram bob mis.
- **1,165** o ddilynwyr newydd ar ein cyfrifon Twitter.
- Ymddangos mewn dros **30** o ddigwyddiadau proffil uchel llwyddiannus.

Uchafbwyntiau

Eleni, cyflwynodd Llenyddiaeth Cymru ei Strategaeth Gyfathrebu newydd. A honno'n para rhwng 2022 a 2025, mae'n ddogfen **fyw** ac **ymatebol,** sy'n ceisio adlewyrchu ystwythder a hyblygrwydd y sefydliad. Mae'r strategaeth yn dangos beth mae Llenyddiaeth Cymru yn dymuno'i gyflawni drwy ei brosesau cyfathrebu, ac mae'n cyflwyno rhesymeg a thrywydd ar gyfer hynny. I gyd-fynd â'r Strategaeth Gyfathrebu, mae'r Tîm Cyfathrebu wedi creu **Pecyn Cymorth** sy'n cael ei gyflwyno i'r holl staff bob yn dipyn yn ystod y flwyddyn, law yn llaw â hyfforddiant anffurfiol. Mae hyn yn rhoi'r adnoddau y mae eu hangen i holl aelodau'r staff i'n helpu i gyfathrebu'n llwyddiannus wrth hyrwyddo ein gweithgareddau a phrif negeseuon y sefydliad.

Yn ogystal â lansio ein **Cynllun Strategol 2022-2025,** aeth y Tîm Cyfathrebu ati i ailstrwythuro gwefan Llenyddiaeth Cymru er mwyn gwella profiad defnyddwyr. Rydyn ni wedi creu llwybrau gwell tuag at wybodaeth sydd wedi'i theilwra ar gyfer nifer o randdeiliaid, a byddwn ni'n ceisio casglu data i sicrhau bod y broses o wella profiad defnyddwyr yn dal i fynd rhagddi.

Fe wnaethon ni nifer o gyhoeddiadau am y sefydliad ac am weithgareddau yn ystod y flwyddyn, gan lwyddo i gael sylw yn y wasg ar bob haen ac ar lwyfannau yng Nghymru a ledled y Deyrnas Unedig. Ymhlith yr uchafbwyntiau, roedd lansio'r alwad i chwilio am unigolion newydd i wneud swyddi **Bardd Plant Cymru** a'r **Children's Laureate Wales**, cyhoeddi'r grŵp cyntaf o awduron a gefnogwyd drwy ein rhaglen **Cynrychioli Cymru**, cyhoeddiadau **Gwobr Llyfr y Flwyddyn**, enwi Bardd Plant Cymru a'r Children's Laureate Wales, a llawer mwy.

Gwersi i'w Dysgu

Rydyn ni'n dechrau gweld sut y mae newidiadau i dirlun y cyfryngau ar ôl COVID yn effeithio ar y math o sylw a faint o sylw y mae ein cyhoeddiadau yn ei gael. Nid oes gan **BBC Cymru** ohebydd y celfyddydau rhagor, ac mae patrymau gweithio gartref neu weithio hybrid yn golygu ei bod yn fwy anodd cael gafael ar newyddiadurwyr. Byddwn ni'n gweithio i ddatblygu perthnasau gwell â'r cyfryngau drwy dargedu sefydliadau ac unigolion, ac yn ystyried rhoi hyfforddiant ynghylch sut i gynnig erthyglau a rhannu straeon newyddion er mwyn cynyddu'r nifer sy'n rhoi sylw i'r rheini ac yn ymwneud â nhw.

Mae gennyn ni broses ers tro byd i sicrhau bod ein deunydd cyfathrebu yn hygyrch, ac mae ein holl alwadau, ein ffurflenni cais a dogfennau tebyg yn cael eu darparu mewn fformatau sy'n **ystyriol o ddyslecsia.** Serch hynny, ar ôl cael **Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Fyddardod** ym mis Mawrth 2022, rydyn ni wedi sylweddoli bod llawer iawn o hyd y gallwn ni'i wneud i sicrhau bod ein deunydd cyfathrebu yn fwy hygyrch yn gyffredinol. Dyma fydd un o flaenoriaethau'r Tîm Cyfathrebu yn ystod 2022-2023.

Mae angen inni wella ein prosesau ar gyfer casglu dadansoddiadau o'n gwefan a'r cyfryngau cymdeithasol, gan edrych ar y canlyniadau i werthuso llwyddiant a chyrhaeddiad ein hymdrechion a defnyddio'r gwersi a ddysgwn yn sail i ymgyrchoedd y dyfodol. Mae'r prosesau hyn wrthi'n cael eu datblygu gyda golwg ar eu cyflwyno yn nhymor yr hydref 2022.

Monitro a Gwerthuso

Strategaeth

Byddwn ni'n cynyddu dylanwad allanol a mewnol data sy'n ymwneud ag effaith ein gweithgareddau drwy wneud y canlynol:

- Mynd ati'n fwy effeithiol i **gasglu, dadansoddi** a **chyfathrebu** data perthnasol o bob prosiect, gan gynnwys gweithrediadau
- **Olrhain, dadansoddi** ac **adrodd** am gynnydd yn fewnol, gan gynnwys ar lefel sefydliadol
- Dysgu o'n dadansoddiadau a bwydo hyn i mewn i'n prosesau cynllunio, gan gynnwys y broses newydd ar gyfer cynnig syniadau

Bydd hyn yn golygu bod modd datblygu ar sail gwybodaeth a chyfathrebu ein gwerth.

Dyma oedd ein targedau ar gyfer 2021/22:

- **100%** o'n data o'n prosiectau gweithgareddau a'n prosiectau gweithredol wedi'u storio ar ein porth monitro a gwerthuso canolog
- **1** Adroddiad Blynyddol yn cyfathrebu ein heffaith wedi'i gylchredeg
- **12** adroddiad gwerthuso misol [a ohiriwyd dros dro] a 4 adroddiad gwerthuso chwarterol wedi'u llunio
- Y syniadau ar gyfer **100%** o brosiectau newydd neu brosiectau parhaol yn cael eu cynnig i'r Uwch Dîm Arwain, a phob un yn cyfeirio at wersi i'w dysgu o'n dadansoddiadau [wedi'i ohirio dros dro]

Data am Berfformiad

- Lluniwyd Adroddiad Blynyddol 2020-2021
- Lluniwyd 4 adroddiad gwerthuso chwarterol
- Cafodd 1 fframwaith effaith newydd ei greu ar gyfer 2022-2025

Uchafbwyntiau

Treuliwyd talp go helaeth o'r flwyddyn yn dylunio fframwaith effaith y sefydliad ar gyfer 2022-2025. Golygai hyn ymgynghori'n fewnol, ynghyd ag â'r ymgynghorydd celfyddydau, Gerri Moriarty, i greu system newydd, symlach, fwy cydlynus, gyda phwyslais ar effaith cymdeithasol pob prosiect. Gan seilio'r gwaith ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae'n golygu bod y sefydliad ar flaen y gad wrth arwain prosesau monitro a gwerthuso yn y sector celfyddydau yng Nghymru.

Cafodd prosesau blaenorol hefyd eu hadolygu, fel ein harolwg hydredol blynyddol, y systemau i gynnig syniadau am brosiectau, cronfeydd data mewnol, a phrosesau cyfathrebu mewnol.

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Gwersi i'w Dysgu

Fframwaith Effaith

Drwy gyflwyno a rhoi ar waith Strategaeth Monitro a Gwerthuso 2019/22, bu modd inni ganfod y prif elfennau yn y fframwaith a oedd yn gweithio'n dda, ynghyd â phethau nad oedd yn gweithio cystal. Ar ôl ymgynghori yn fewnol ac yn allanol, daeth yn eglur mewn dim o dro bod angen inni gael dull symlach, haws i'w ddefnyddio. Pwysleisiwyd hefyd bwysigrwydd sicrhau bod y fframwaith effaith yn cyd-fynd â'r calendr Cyfathrebu, er mwyn osgoi dyblygu cynnwys. Fe wnaethon ni weithio'n galed, gan hynny, i greu proses glir sy'n creu llinyn cyswllt rhwng casglu data a chyfathrebu allanol.

Cyfathrebu Mewnol

Fe wnaethon ni adolygu'r system ar gyfer cynnig syniadau am brosiectau, a datblygu ffyrdd newydd o roi gwybod am wersi i'w dysgu yn y tîm. Bydd hyn yn cael ei wneud drwy gyflwyniadau sy'n gwerthuso prosiectau a'r rheini'n cael eu rhoi yn ystod cyfarfodydd staff ac yn ystod ein Cyfarfodydd Creadigol misol.

Tŷ Newydd 2021/22

Strategaeth

Ein nod, fel yr amlinellir yng **Nghynllun Strategol 2019/22**, oedd cynyddu'r incwm sydd heb fod yn arian cyhoeddus a gaiff ei greu drwy weithgareddau **Canolfan Ysgrifennu Tŷ Newydd** o **£181,904 yn 2018/19** i **£199,000 erbyn 2022.** Rhagorwyd ar y nod hwn yn 2019/20, ond rhoddodd pandemig COVID-19 stop ar y rhan fwyaf o weithgareddau creadigol 2020/21 a 2021/22, gyda drysau'r ganolfan ar gau am y rhan helaethaf o'r ddwy flynedd.

Wrth i'r ganolfan gau ei drysau oherwydd cyfnod clo COVID-19 ar drothwy blwyddyn ariannol 2020/21, bu'n rhaid newid ein strategaeth dros nos. Ar ôl gohirio ein rhaglen o gyrsiau yn 2020/21, y pwyslais bellach oedd gwarchod a diogelu'r staff a'r adeilad, a lleihau pob gwariant diangen fel na fyddai'r ganolfan yn dod yn faich ariannol i'r sefydliad. Datblygwyd **gweithdrefnau iechyd a diogelwch** newydd wrth ragweld y byddai modd ailagor, a threfnwyd i'r adeiladau gael eu llogi wrth i gyfyngiadau'r cyfnodau clo gael eu llacio, a hynny i greu incwm pan oedd hynny'n bosibl. Pan oedd cyfyngiadau'r cyfnodau clo wedi'u llacio, bu'r strategaeth hon yn llwyddiannus, gydag **Encil Awduron Nant** yn llawn drwy gydol chwarter 2. Fe wnaeth Encil Awduron Nant greu **£28,821** mewn incwm anghyfyngedig yn ystod 2021/22, tra creodd Tŷ Newydd **£55,170** mewn incwm anghyfyngedig yn yr un cyfnod, er gwaethaf y ffaith bod y sefyllfa'n dal i ymyrryd ar y busnes.

Datblygwyd rhaglen o gyrsiau rhithwir i sicrhau ein bod yn parhau i ymwneud â chynulleidfaoedd i ddatblygu awduron, gan gynnig gwaith am dâl i diwtoriaid llawrydd ar yr un pryd. Rhoddodd y cyrsiau rhithwir peilot hyn gyfle i staff ddysgu gwersi amhrisiadwy wrth gyrraedd cynulleidfaoedd newydd a chynyddu hygyrchedd ein cynnig – rhywbeth rydyn ni'n gobeithio'i wneud yn ystod 2022 a'r tu hwnt.

Yn ystod y flwyddyn, llwyddwyd i gynnal rhai **cyrsiau strategol** (gweler yr uchafbwyntiau isod), ac wrth ragweld blwyddyn well, lansiwyd rhaglen lawn o gyrsiau ym mis Ionawr 2022, i'w cynnal drwy gydol y flwyddyn. Ym mis Mawrth 2022, fe **agorwyd ein drysau** yn iawn drachefn, ar ôl i'r rheini fod ar gau am ddwy flynedd, wrth groesawu dau grŵp ysgol i'r ganolfan.

Data am Berfformiad

- Roedd o leiaf **88.8%** o fynychwyr cyrsiau Tŷ Newydd yn cytuno bod eu hymweliad wedi'u helpu i wneud cynnydd fel awduron, a dywedodd **100%** y byddan nhw'n dychwelyd i'r ganolfan yn y dyfodol.
- Elwodd **18** o awduron o encil yn Nant, gydag **1** cyfnod yn cael ei roi ar ffurf ysgoloriaeth i awdur ar incwm isel.
- Llwyddwyd i roi cyfle ar lefel uchel i **9** o egin awduron, dros **5** cwrs.
- Cymerodd **34** o gyfranogwyr ran yn **encilion addysg Tŷ Newydd**, ac un o'r rhain oedd **Cwrs Olwen** i **12** o bobl ifanc a oedd wedi dod i'r brig yn **Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd**.
- Bu **60** o awduron ar **gyrsiau digidol Tŷ Newydd.**

Uchafbwyntiau

- Golygodd ailagor y ganolfan hefyd fod modd i grŵp o awduron **Cynrychioli Cymru 2021-22** gyfarfod wyneb yn wyneb am y tro cyntaf, a hynny ar gyfer eu dosbarth meistr olaf gyda'r tiwtor **Jacob Ross** a'r siaradwr gwadd, **Patience Agbabi.** Llwyddodd y penwythnos i ddyfnhau'r cyfeillgarwch oedd wedi datblygu rhwng aelodau'r criw yn ystod blwyddyn o weithgareddau digidol, gan ddangos y cysylltiadau gwell a hirdymor y gellir eu meithrin drwy gyfarfod wyneb yn wyneb.
- Tra bo'r ganolfan ar gau yn sgil COVID-19, gohiriwyd y rhan fwyaf o'r gwaith adnewyddu. Serch hynny, cafodd **4** ystafell ymolchi ac **1** toiled cyhoeddus yn y ganolfan eu hadnewyddu i safon uchel yn ystod y cyfnod uchod.
- Cafodd Llenyddiaeth Cymru ei dderbyn, drwy broses gais, yn rhan o **Academi Ddigidol Werdd Grŵp Llandrillo Menai**, er mwyn elwa o ymgynghori rhad ac am ddim a chynllun gweithredu i weithio tuag at sicrhau **statws carbon niwtral**.
- Cynhaliwyd ein cwrs dydd cyntaf ers y cyfnod cyn y pandemig ym mis Mawrth gyda **7** o gyfranogwyr. Roedd **5** o'r rheini'n bresennol yn Nhŷ Newydd a **2** yn cymryd rhan yn rhithwir, gan ddangos bod yr angen a'r galw am ein darpariaeth yn dychwelyd.
- Fe aethon ni ati'n bwrpasol i gyfrannu at greu cynrychiolaeth fwy cyfartal yn niwylliant llenyddol Cymru gyda chyrsiau fel ein cwrs Llyfrau i Bawb, lle bu **8** o awduron o liw yn datblygu eu hysgrifennu creadigol i blant a phobl ifanc.
- Dychwelodd ein cyrsiau digidol poblogaidd, gan roi cyfleoedd datblygu i awduron ym mhob cam yn eu gyrfaoedd llenyddol. Ymunodd cyfranogwyr o sawl cwr o'r byd, gan gynnwys **Iwerddon, Canada, Patagonia** ac **Awstralia.** Gwahoddwyd egin awduron hefyd i fod yn diwtoriaid ar rai o'n cyrsiau digidol, gan gyfrannu felly at ein nodau datblygu awduron.
- Cynigiwyd encil dros benwythnos, ar ffurf cyfraniad nad oedd yn ariannol, i **10** o egin awduron a oedd wedi cydweithio ar gyfres o lyfrau i oedolion ifanc o'r enw **Y Pump,** a gyhoeddwyd gan **Y Lolfa**. Mae gan brif gymeriadau'r llyfrau hyn nodweddion sy'n cael eu tangynrychioli. Roedd y rhan fwyaf o'r awduron yn cwrdd am y tro cyntaf, ar ôl cydweithio'n rhithwir ar y llyfrau yn ystod y cyfnod clo, a chawson nhw gopïau cyntaf eu llyfrau yn Nhŷ Newydd.
- Ymwelodd **Gŵyl Gerallt Barddas** â Llanystumdwy fis Hydref 2021 Roedd Tŷ Newydd yn falch dros ben o fod yn croesawu'r ŵyl, ynghyd â **Menter y Plu** a **neuadd y pentref.** Roedd y penwythnos yn cynnwys amrywiaeth o ddigwyddiadau fel darlithoedd, gweithdai, lansiadau llyfrau, a digwyddiad blynyddol ***Ymryson y Beirdd***. Rydyn ni'n gobeithio y bydd Gŵyl Gerallt yn dychwelyd eto yn y dyfodol.
- Dychwelodd **Cwrs Olwen,** ein cwrs blynyddol i bobl ifanc sydd wedi cael llwyddiant yng nghystadlaethau ysgrifennu **Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd,** ym mis Rhagfyr 2021, ar ôl saib yn sgil y pandemig. Roedd **12** o awduron ifanc yn bresennol, ac fe gawson nhw'u tiwtora'n wych gan **Llyr Gwyn Lewis,** sydd wedi cymryd rhan yng **Nghwrs Olwen** ei hun yn y gorffennol, ac **Angharad Price.** A ninnau bellach yn 2022, dywedodd un o enillwyr yr Urdd eleni mai'r unig reswm iddo gystadlu eto oedd gan iddo fwynhau ei gyfnod yn Nhŷ Newydd cymaint.
- Parhaodd **Encil Awduron Nant** i ddenu archebion gan awduron a phobl greadigol a oedd am ddod o hyd i le tawel i ganolbwyntio ar eu gwaith creadigol. Cafodd y bwythyn adolygiadau rhagorol am ei gyfleusterau a'r gwaith adnewyddu diweddar.

Gwersi i'w Dysgu

Yn ystod y flwyddyn, fe wnaethon ni ddechrau defnyddio model hybrid ar gyfer ein darpariaeth, gan gynnal ein cwrs cyntaf gyda chyfranogwyr wyneb yn wyneb a chyfranogwyr rhithwir ill dau. Byddwn ni'n parhau i adolygu pa mor effeithiol yw'r math hyn o gyrsiau i'r holl gyfranogwyr, a pha effaith y maen nhw'n ei chael, er mwyn sicrhau bod ein cyrsiau'n cefnogi cynifer o unigolion â phosibl. Wrth weithio o dan gyfyngiadau COVID-19, fe amlygwyd rhai problemau staffio yn y cyfnod hwn. Yn ystod y flwyddyn nesaf, byddwn ni'n lliniaru'r risg hon drwy gyflogi a hyfforddi mwy o aelodau o staff, a fydd yn gallu camu i'r adwy pan fydd staff yn sâl neu ar wyliau. Bydd gan Dŷ Newydd apêl fasnachol o hyd drwy'r gallu i'w logi ar gyfer gwyliau yn ystod cyfnodau tawelach, er mwyn gwneud y busnes yn fwy hyfyw drwy ddenu ffrydiau ariannu nad ydyn nhw'n rhai cyhoeddus. Dros y flwyddyn nesaf, byddwn ni'n parhau i ystyried gwneud addasiadau amgylcheddol i'r ganolfan gyda golwg ar ddod yn sefydliad carbon niwtral.

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Adnoddau Dynol

Strategaeth

Ein hamcanion ym maes adnoddau dynol, o dan gynllun strategol 2019/22, yw:

- **100%** o'r staff wedi mynychu o leiaf **3** sesiwn hyfforddiant i'r holl staff bob blwyddyn
- O leiaf **4** aelod o staff i elwa o gyfleoedd datblygu proffesiynol parhaus (e.e. cyrsiau) bob blwyddyn
- Sgoriau boddhad y staff â'u swyddi wedi cynyddu o leiaf **25%**
- Bod o leiaf **7%** o'n gweithwyr, gwirfoddolwyr, contractwyr a Chyfarwyddwyr yn arddel hunaniaeth pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig; bod gan **10%** anableddau neu salwch hirdymor, a bod **20%** o gefndir incwm isel. Bydd **1** aelod o'r staff ar lefel uchel ac **1** aelod o'r Bwrdd yn arddel nodweddion cleientiaid a dargedir (pan fydd llefydd gwag ar gael)
- Byddwn ni wedi gweithio gydag o leiaf **20** gwirfoddolwr bob blwyddyn

Diben y nodau hyn yw creu diwylliant cadarnhaol a chynhwysol yn Llenyddiaeth Cymru, gan sicrhau bod gennyn ni'r sgiliau iawn, y swyddi iawn a'r strwythurau iawn i gyflawni ein cenhadaeth yn effeithiol.

Data am Berfformiad

- Mae **100%** o'r staff wedi mynychu o leiaf **6** o sesiynau hyfforddiant i'r holl staff yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys **Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Fyddardod.**
- Mae o leiaf **4** aelod o staff wedi elwa o gyfleoedd datblygu proffesiynol parhaus gan gynnwys ein **Prentis Cadw Llyfrau** sy'n astudio at arholiadau'r AAT. Mae **3** aelod o staff hefyd yn mynychu **dosbarthiadau Cymraeg** rheolaidd.
- Yn ystod 21/22, ni wnaethon ni fesur boddhad y staff â'u swyddi ar ffurf canran, ond fe ganolbwyntiwyd yn hytrach ar gynnal sgyrsiau â staff am eu llesiant, ac am ddygymod â'r pandemig yn enwedig. Yn fwy diweddar, rydyn ni wedi sgwrsio am sut i ddatblygu arferion gweithio hybrid sydd o fudd i'r busnes ac i unigolion.
- Dros y cyfnod hwn, roedd **13.8%** o'n gweithwyr, gwirfoddolwyr a chyfarwyddwyr yn arddel hunaniaeth pobl o gefndir Pobl Dduon, Asiaidd neu leiafrifoedd ethnig, ac roedd gan **0%** anableddau. Mae tri o'r unigolion hyn yn aelodau o'n Bwrdd.
- Fe wnaethon ni weithio gyda **7** gwirfoddolwr yn ystod y flwyddyn. Roedd hyn yn is na'r targed oherwydd effaith Covid-19 a llai o weithgarwch wyneb yn wyneb.

Uchafbwyntiau

Am y tro cyntaf, fe wnaethon ni gynnig cyfweliad sicr i ymgeiswyr a oedd o gefndir lleiafrif ethnig neu gefndir incwm isel, neu i ymgeiswyr a oedd yn byw gydag anabledd neu salwch cronig, os oedden nhw'n bodloni anghenion sylfaenol y swydd. Dysgwyd llawer o'r broses hon. Yn gyntaf, fe gawson ni fwy o ymgeiswyr nag o'r blaen a oedd yn bodloni'r anghenion hyn (**77%** o'r ymgeiswyr am swydd y Cydlynydd Creadigol, a **50%** o'r ymgeiswyr am swydd yr Arweinydd Creadigol), sy'n dangos bod pobl na fyddai gan amlaf wedi ymgeisio wedi gwneud hynny. Roedd yr ymgeiswyr a gafodd eu cyfweld felly yn fwy amrywiol, a dywedodd aelodau'r panel eu bod wedi cael eu synnu ar yr ochr orau gan rai o'r ymgeiswyr, a wnaeth well argraff yn y cyfweliad nag yn y cais ysgrifenedig. Mae hyn yn dangos ein bod wedi diystyru ymgeiswyr da yn y gorffennol cyn rhoi cyfweliad iddyn nhw. Yn olaf, ar ddiwedd y broses recriwtio, roedd gennyn ni ddau aelod newydd o'r tîm a oedd yn dod o gefndiroedd Du Affricanaidd a chymysg – gwyn/Indo-Garibïaidd. Maen nhw wedi dod â phrofiad helaeth i'r tîm, ac yn ddau lais cryf, newydd a fydd yn cyfrannu at ein prosesau gwneud penderfyniadau.

Yn ystod y flwyddyn, cafodd y strwythur rheoli llinell ei addasu'n sylweddol i sicrhau nad oedd un rheolwr unigol yn gyfrifol am ormod o bobl. Rhoddwyd ystyriaeth gytbwys i natur swyddi a pherthnasau personol, gan roi'r gallu i'r holl staff gael eu rheoli gan bobl roedden nhw'n gyfforddus yn trafod eu llesiant â nhw.

Gwersi i'w Dysgu

Yn nhymor yr hydref 2021, daeth yr adolygiad sefydliadol a ddechreuwyd cyn y pandemig i ben. Y dasg olaf oedd newid teitlau swyddi, ac nid oedd pawb yn croesawu hyn. Mae'r cyfan bellach wedi'i ddatrys, a phe bai'n digwydd eto, mae'r tîm arwain wedi dysgu llawer am reoli ymatebion emosiynol, gwrando, a delio'n gyflymach â sgyrsiau anodd.

Llywodraethu ac Ymgynghori â'r Sector

Y Strategaeth

Byddwn ni'n cynyddu ein hymwybyddiaeth o adborth a gawn gan sector llenyddol Cymru a'r tu hwnt, yn ogystal â'n hymateb iddo, drwy wneud y canlynol:

- Gwreiddio'r gwaith o **ymgynghori â rhanddeiliaid** yn ein cylch blynyddol, ac **ehangu'r rhwydwaith** o randdeiliaid rydyn ni'n ymgynghori â nhw
- Mynd ati'n systematig i sicrhau bod data a gwaith dadansoddi yn **llifo rhwng** rhanddeiliaid, staff a Chyfarwyddwyr
- **Olrhain** y broses o wneud penderfyniadau doeth ar bob lefel, gan gynnwys syniadau sy'n cael eu cynnig am brosiectau a chofnodion cyfarfodydd

Data am Berfformiad

Yn 2021/22:

- Cynhaliwyd **61** o gyfarfodydd Grŵp Cynghori'r Bwrdd Rheoli, **52** cyfarfod o'r Uwch Dîm Arwain – Gweithrediadau, ac **13** diwrnod Cynllunio Creadigol i'r holl staff.
- Cynhaliwyd **21** o gyfarfodydd â Ffrindiau Beirniadol i helpu gyda'n cyfeiriad strategol a'n penderfyniadau ar lefel uchel
- Ymatebodd **148** o unigolion i'n Harolwg Rhanddeiliaid a oedd yn rhoi adborth am ein perfformiad hyd yma
- Ymatebodd **1000** o unigolion i'n harolwg Cyflwr y Genedl a oedd yn ceisio ein helpu i ddeall arferion darllen ac ysgrifennu'r genedl

Uchafbwyntiau

Yn haf 2021, cynhaliodd Llenyddiaeth Cymru ei brosiect ymchwil ***Cyflwr y Genedl*** cyntaf, a edrychai ar arferion darllen ac ysgrifennu poblogaeth Cymru. Bydd y gwaith ymchwil hwn yn helpu Llenyddiaeth Cymru, ynghyd â sefydliadau llenyddol eraill, i ddarparu gweithgareddau a chynnwys sy'n ennyn diddordeb y cyhoedd yng Nghymru.

Cafodd y gwaith ymchwil ei gyflawni mewn partneriaeth â **Strategic Research & Insight**, asiantaeth ymchwil a gwerthuso brofiadol o Gaerdydd. Holwyd dros **1000** o bobl Cymru fel rhan o'r arolwg, gan roi cyfwng hyder o **±3.1%.** Defnyddiwyd strategaeth samplo haenedig cyfraneddol – sy'n golygu ein bod wedi monitro ymatebwyr yn unol â ffactorau demograffig i sicrhau eu bod yn gyfraneddol, yn fras, i ddemograffeg yr holl boblogaeth (a gan hynny, bod y canlyniadau'n gynrychioladol o'r holl boblogaeth).

Rhoddodd hyn wybodaeth ddiddorol iawn inni am arferion darllen ac ysgrifennu'r genedl. Er enghraifft, roedd **40%** o ymatebwyr wedi cymryd rhan mewn rhyw fath o ysgrifennu creadigol dros y flwyddyn ddiwethaf. Y ffurfiau mwyaf poblogaidd oedd cadw dyddiadur (**18%**), ysgrifennu ysgrifau (**9%**) ac ysgrifennu barddoniaeth (**9%**). Fe wnaethon ni ddysgu mai'r lleoliad (**45%**) a'r gost (**40%**) oedd y rhwystrau pennaf a wynebai pobl wrth fynychu digwyddiadau llenyddol, felly fe allwn ni ddefnyddio'r wybodaeth hon i'n helpu ni a sefydliadau llenyddol eraill i ddatblygu digwyddiadau sy'n ateb anghenion y cyhoedd yn well.

Gwersi i'w Dysgu

Ers lansio Cynllun Strategol 2019/2022, rydyn ni wedi ceisio olrhain yr effaith hirdymor rydyn ni'n ei chael ar ein cleientiaid. Fodd bynnag, penderfynwyd rhoi'r Arolwg Hydredol o'r neilltu am y tro, oherwydd effaith pandemig COVID-19. Byddwn ni nawr yn ailwerthuso ein dull o olrhain y newidiadau hirdymor rydyn ni'n eu creu i'n cleientiaid wrth inni ddatblygu ein Cynllun Strategol newydd.

Fe wnaethon ni ddysgu llawer am fanteision ac anfanteision cynnal prosesau llywodraethu ac ymgynghori â'r sector yn rhithwir yn hytrach nag wyneb yn wyneb. Er inni ganfod bod y perthnasau a fodolai'n barod yn ffynnu, a'n bod yn gallu cael cyswllt mwy rheolaidd, bu datblygu perthnasau newydd yn dalcen caletach. Rydyn ni wedi penderfynu canolbwyntio ar hyn yn 22/23 wrth i'r byd ailagor, ac rydyn ni wedi sicrhau ein bod ymwneud â rhanddeiliaid yn dal yn amlwg ar holl restrau tasgau'r Uwch Dîm Arwain.

Hwyluso yn y Sector

Strategaeth

Byddwn ni'n cynyddu ein cefnogaeth i'r sector llenyddiaeth ehangach drwy wneud y canlynol:

- Darparu llai o weithgareddau'n uniongyrchol, drwy ddarparu dim mwy na 10 prosiect bob blwyddyn.
- Canolbwyntio mwy ar ein gwaith fel hwyluswyr neu bartneriaid gyda'r rheini sydd eisoes yn gweithio yn y maes hwn neu'n newydd iddo
- Mynd ati i chwilio am sefydliadau celfyddydol llai, ac artistiaid, ymgyrchwyr cymdeithasol, a gweinyddwyr arloesol ym maes y celfyddydau, gan ddarparu ein harbenigedd ar ffurf cymorth nad yw'n ariannol
- Ysgogi darpariaeth lenyddol newydd drwy dargedau eraill ar gyfer hwyluso yn y sector yn 2020/21, a'r rheini wedi'u diwygio i adlewyrchu pandemig COVID-19.
- Rhoi cefnogaeth helaeth i o leiaf 30 o brosiectau bob blwyddyn sy'n cael eu harwain gan bartneriaid, a ninnau'n hwyluso neu'n bartner eilaidd, a rhoi cymorth cyffredinol heb fod yn ariannol i 70 prosiect arall.
- Rhoi cyllid a/neu gymorth nad yw'n ariannol i o leiaf 700 o unigolion, grwpiau a sefydliadau bob blwyddyn
- Ysgogi o leiaf 10 prosiect llenyddol newydd, sy'n gynaliadwy ac yn cael eu cynnal gan y bobl eu hunain, mewn ardaloedd lle mae anghenion

Data am Berfformiad

Yn 2021/2022:

- Darparodd Llenyddiaeth Cymru **7** o brosiectau'n uniongyrchol
- Darparwyd **dros 240** awr o waith hwyluso i'r sector
- Cafodd **375** o grwpiau, unigolion a sefydliadau gymorth drwy waith hwyluso
- Rhoddwyd cefnogaeth hwyluso helaeth neu gymorth drwy fod yn bartner eilaidd i **34** o brosiectau sy'n cael eu harwain gan bartneriaid, a rhoddwyd cymorth cyffredinol heb fod yn ariannol i **20** prosiect
- Cafodd **34** o brosiectau llenyddol newydd, sy'n gynaliadwy ac yn cael eu cynnal gan y bobl eu hunain, eu cyflwyno mewn ardaloedd lle mae anghenion

Uchafbwyntiau

- Yn sgil ein cymorth dwys, cafodd prosiect **Ar y Dibyn** gyllid allanol ar gyfer prosiect llenyddol mewn ardal lle mae anghenion.
- Fe gyfrannwyd at sgyrsiau ehangach am ddiwylliant yng Nghymru, er enghraifft drwy gyfrannu at strategaeth newydd **Caerdydd Ddwyieithog 2022-27**
- Datblygwyd partneriaethau â **Choleg Brenhinol y Seiciatryddion**, a hynny'n arwain at **waith comisiwn i awduron.**

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Gwersi i'w Dysgu

Roedd y diffiniad o hwyluso yn dal i achosi rhywfaint o ddryswch i staff, ac o ganlyniad, adolygwyd y system a datblygu **log cymorth** newydd, gyda diffiniadau clir ynghylch yr hyn y gellid ei gynnwys. Bu anghysondebau wrth adrodd am waith hwyluso, ac felly rydyn ni dechrau defnyddio model 'amser fel gwerth', lle gall system sy'n defnyddio codau ddangos faint o amser staff sy'n cael ei dreulio yn rhoi gwybodaeth neu'n casglu gwybodaeth. Rydyn ni bellach yn defnyddio amcanion CAMPUS ar y log ar gyfer sicrhau canlyniadau, fel ei bod hi'n haws i'r staff gydnabod cyfleoedd sydd wedi dyddio neu wedi'u colli.

Risgiau

Strategaeth

Yn 2019/22, mae angen inni greu diwylliant sy'n fwy ymwybodol o risg ar bob lefel ymhlith y rheini sy'n gwneud penderfyniadau, drwy wneud y canlynol:

- Cwblhau'r gwaith o ddatblygu a chyflwyno system newydd i reoli risgiau, a honno'n cyd-fynd â'n Colofnau Gweithgaredd, er mwyn canfod ac asesu'r bygythiadau a'r cyfleoedd yn barhaus
- Dynodi graddfa lithro ar gyfer cyfrifoldebau rheoli risgiau ymhlith Bwrdd y Cyfarwyddwyr a'r staff
- Adolygu a rhoi sylw i bob risg a'r tactegau lliniaru cysylltiedig, a hynny'n rheolaidd ac yn systematig
- Asesu ein parodrwydd i dderbyn risgiau yn flynyddol

Uchafbwyntiau

Yn ystod 2021/22, fe wnaethon ni wella ein Cofrestr Risgiau drwy wahanu risgiau lefel uchel a risgiau ar lefel prosiectau. Mae staff gweithredol a rheolwyr bellach yn cael eu hannog i asesu a datblygu prosiectau gyda risgiau mewn golwg, tra bo'r Uwch Dîm Arwain yn gwirio ar hap ar lefel prosiectau i ddod o hyd i risgiau sy'n ymddangos dro ar ôl tro.

Mae gwahanu'r risgiau yn y fath fodd yn ei gwneud hi'n haws i'r Uwch Dîm Arwain ganfod camau lliniaru yn gynt. Mae nodau CAMPUS wedi'u cyflwyno fel rhan o'r tactegau lliniaru, i sicrhau bod y staff sy'n gwirio ar hap yn gallu canfod unrhyw gamau gweithredu y mae angen eu cymryd, yn ogystal â gofyn am ddiweddariadau am gamau gweithredu nad ydyn nhw wedi cael eu cymryd. O ganlyniad, mae'r Bwrdd yn cael gweld risgiau Ambr a Choch, ond hefyd y tactegau na chafodd eu rhoi ar waith i liniaru'r rheini, sy'n rhoi darlun cliriach, mwy cyflawn o'r sefyllfa.

Ym mhedwerydd chwarter y flwyddyn ariannol hon, dechreuwyd rhoi'r broses wahanu hon ar waith (gwahanu risgiau lefel uchel a risgiau ar lefel prosiectau), gan gyflwyno'r Uwch Dîm Arwain i'r egwyddor liniaru, "pe bai". O dan y system hon, mae'r staff yn cael eu hannog i ailasesu'r sgôr cynhenid a'r sgôr dilynol ar gyfer yr effaith er mwyn canfod, pe bai'r holl dactegau lliniaru'n cael eu rhoi ar waith, a yw'r risg yn lleihau. Mae hyn yn galluogi'r Uwch Dîm Arwain i weld sawl gweithgaredd/sawl rhan o'r busnes sydd â risgiau cynhenid ynghlwm wrthyn nhw.

Gwersi i'w Dysgu

Bydd yr Uwch Dîm Arwain yn rheoli nifer llai o risgiau sefydliadol, ac er eu bod yn dal i fwrw golwg ar risgiau ar lefel prosiectau, cyfrifoldeb y staff ar lefel weithredol fydd hyn yn bennaf.

Mae proses y dangosfwrdd risgiau yn parhau, a bydd y Bwrdd yn cael diweddariadau chwarterol am y risgiau Coch ac Ambr a'r tactegau lliniaru na chafodd eu rhoi ar waith, gan sicrhau trefniadau llywodraethu mwy effeithiol.

Cyllid

Strategaeth

Byddwn ni'n gwella ein cadernid ariannol ac yn cyflwyno mwy o amrywiaeth i ffrydiau cyllido drwy wneud y canlynol:

- Cynnal ac addasu ein gweithdrefnau a'n prosesau rheoli ariannol yn dilyn pandemig COVID-19
- Cyfuno adnoddau wrth ymateb i bandemig COVID-19 ac ailddosbarthu cyllid i gael yr effaith fwyaf bosibl
- Modelu cyllidebau ar gyfer amryw o senarios, h.y. llacio/ailgyflwyno cyfyngiadau'r llywodraeth
- Penodi Prentis Cadw Llyfrau a fydd yn cael hyfforddiant AAT
- Diweddaru'r Polisi Arian Wrth Gefn i sicrhau bod cronfeydd anghyfyngedig yn cael eu defnyddio'n briodol ac yn effeithiol
- Cyflwyno polisïau ar gyfer Defnyddio Cardiau Credyd a Buddsoddi

Data am Berfformiad

Yn 2021/22

- Cynhyrchwyd **4** adroddiad cyfrifon gyda modelu senario
- Apwyntiwyd **1** Prentis Cadw Llyfrau ym mis Medi 2021
- Cyflwynwyd **1** polisi Gwrth-Dwyll newydd yn ystod y diweddariad blynyddol, a darparwyd hyfforddiant i staff

Uchafbwyntiau

Yn ystod 2021/22, parhaom i ddefnyddio modelu senario i'n galluogi i gynllunio ar gyfer canlyniadau amrywiol. Mae Ymddiriedolwyr ac yr Uwch Dim Rheoli wedi ymateb yn ffafriol i gynnwys y senarios o fewn y cyfrifon chwarterol, felly byddwn yn parhau i'w llunio ar gyfer pob cyfarfod chwarterol. Byddant yn canolbwyntio ar unrhyw broblemau posib e.e. cynnydd mewn prisiau ynni, a llai o fynd ar gyrsiau gan fod y cyhoedd yn lleihau eu gwariant.

Mae apwyntiad y Prentis Cadw Llyfrau ym mis Medi wedi ein galluogi i rannu cyfrifoldebau ac o ganlyniad i hyn cryfhau ein rheolaeth ariannol mewnol.

Cyflwynwyd polisi Gwrth-Dwyll i sicrhau bod staff yn ymwybodol o fygythiad twyll a'r camau i'w cymryd os yw twyll yn cael ei ganfod. Mae hyn yn hollbwysig er mwyn i ni allu parhau i fod yn wydn yn ariannol ac wrth wynebu heriau'r dyfodol. Ochr yn ochr â'r polisi Gwrth-Dwyll, fe ddiweddarwyd y polisi Cronfeydd wrth gefn gyda'n cronfeydd dynodedig yn cael eu hadolygu i sicrhau eu bod yn briodol.

Yn ystod y chwarter olaf y flwyddyn ariannol, trosglwyddom ein system cyfrifon yn llwyddiannus i fersiwn wedi ei storio ar y cwmwl. Er mwyn sicrhau ein bod yn barod ar gyfer y flwyddyn ariannol newydd, cwblhawyd y gwaith ym mis Mawrth. Mae hyn wedi sicrhau ein bod yn prosesu trosglwyddiadau ariannol mewn modd mwy effeithlon. Yn ystod y cyfnod hwn mi wnaethom hefyd gyflwyno templed cyllidebau newydd i staff eu defnyddio wrth gynnal eu prosiectau. Bydd y cyllidebau newydd hyn yn galluogi staff i groesgyfeirio rhwng adroddiadau cyfrifon a chofnodion eu hunain. Byddant hefyd yn galluogi aelodau eraill o'r tîm i ddeall yn sydyn datblygiad prosiect os yw Arweinydd y Prosiect i ffwrdd am gyfnod estynedig.

Ein Partneriaid

Strwythur, Llywodraethu & Rheoli 2021/2022

Dogfen Llywodraethu

Mae Llenyddiaeth Cymru yn gwmni cyfyngedig drwy warant ac yn elusen gofrestredig, a ymgorfforwyd ar 19 Medi 2011 ac a gofrestrwyd fel elusen ar 23 Mawrth 2012. Sefydlwyd y cwmni dan Fmorandwm Cymdeithasu a bennodd amcanion a phwerau'r cwmni elusennol ac fe'i llywodraethir o dan ei Erthyglau Cymdeithasu, a ddiweddarwyd yn 2019/2020.

Recriwtio a phenodi ymddiriedolwyr newydd

Penodir ymddiriedolwyr newydd yn Gyfarwyddwyr ar y sefydliad ar ôl proses recriwtio agored a thryloyw, a diffinnir y broses honno yn yr Erthyglau Cymdeithasu. Penodir ymddiriedolwyr i gryfhau'r sgiliau a'r profiadau a gynrychiolir ar Fwrdd y Cyfarwyddwyr. Bydd pob ymddiriedolwr newydd yn cael pecyn cynefino a gwybodaeth am rolau a chyfrifoldebau'r ymddiriedolwyr, ynghyd â hyfforddiant ym maes llywodraethu elusennol.

Strwythur y sefydliad

Bwrdd y Cyfarwyddwyr sy'n arwain Llenyddiaeth Cymru, a'r Cyfarwyddwyr hefyd yw ymddiriedolwyr y sefydliad. Bydd Bwrdd y Cyfarwyddwyr yn cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn ac mae'n gyfrifol am gyfeiriad strategol y sefydliad ac am gynllunio ariannol cyffredinol. Mae'r Bwrdd yn dirprwyo gwaith y sefydliad o ddydd i ddydd i'r tîm gweithredol, o dan arweiniad y Prif Weithredwr(wyr Dros Dro), sy'n cael ei/eu c(h)efnogi gan Uwch Dîm Arwain sy'n cyfarfod yn rheolaidd i drafod y cynnydd a wneir tuag at gyflawni'r amcanion strategol a thargedau eraill.

Staff Rheoli Allweddol

Staff Rheoli Allweddol y sefydliad yw'r Prif Weithredwyr Dros Dro, Claire Furlong a Leusa Llewelyn; y Rheolwr Corfforaethol ac Ysgrifennydd y Cwmni, Alys Lewin; a'r Rheolwr Cyllid, Emma Richards. Mae tâl y Staff Rheoli Allweddol yn cael ei osod a'i gymeradwyo bob blwyddyn gan Gadeirydd y Bwrdd ac mae'n dilyn strwythur bandiau cyflog y sefydliad.

MANYLION CYFEIRIO A GWEINYDDU

Enw Elusen	Llenyddiaeth Cymru | Literature Wales
Rhif cofrestru'r elusen	1146560
Rhif cofrestru'r cwmni	07779153
Swyddfa gofrestredig	Glyn Jones Centre
	Wales Millennium Centre, Bute Place,
	CARDIFF
	CF10 5AL
Ymddiriedolwyr	C. Charnell-White
	N. Jerome
	E Charles
	C Austin
	J D Ellis
	A Finlayson
	J O'Shea
	D Roberts
	O Taylor-Shaw
	C Thatcher
Prif Weithredwyr Dros Dro	Claire Furlong and Leusa Llewelyn
Ysgrifennydd y Cwmni	Alys Lewin
Prif Fancwyr	CAF Bank
	25 Kings Hill Avenue,
	Kings Hill,
	Kent
	ME19 4JQ
Archwilwyr	BPU Chartered Accountants
	Radnor House
	Greenwood Close
	Cardiff Gate Business Park
	CF23 8AA

Llofnodwyd:

Alys Lewin

Ysgrifennydd y Cwmni Dyddiad:

Dyddiedig: 29.09.2022

Llenyddiaeth
Cymru
Literature
Wales

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr

ar gyfer y Flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022

DATGANIAD O GYFRIFOLDEBAU'R YMDDIRIEDOLWYR

Mae'r ymddiriedolwyr (sydd hefyd yn gyfarwyddwyr Llenyddiaeth Cymru at ddibenion cyfraith cwmnïau) yn gyfrifol am baratoi Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r datganiadau ariannol yn unol â'r gyfraith berthnasol a Safonau Cyfrifyddu'r Deyrnas Unedig (Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y Deyrnas Unedig).

Mae cyfraith cwmnïau yn ei gwneud yn ofynnol i'r ymddiriedolwyr baratoi cyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol sy'n rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa'r cwmni elusennol, yr adnoddau sy'n dod i mewn a'r broses o ddefnyddio adnoddau'r cwmni elusennol, gan gynnwys incwm a gwariant, yn y cyfnod hwnnw. Wrth baratoi'r datganiadau ariannol hyn, mae'n ofynnol i'r ymddiriedolwyr wneud y canlynol:

- dewis polisïau cyfrifyddu addas a'u cymhwyso'n gyson;
- dilyn y dulliau gweithredu a'r egwyddorion a geir yn y Datganiad o'r Arfer a Argymhellir ar gyfer Elusennau;
- llunio barn a gwneud amcangyfrifon sy'n rhesymol ac yn synhwyrol;
- paratoi'r datganiadau ariannol ar sail busnes gweithredol, oni bai ei bod yn amhriodol tybio y bydd y cwmni elusennol yn parhau mewn busnes.

Mae'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am gadw cofnodion cyfrifyddu priodol sy'n datgelu sefyllfa ariannol y cwmni elusennol yn rhesymol gywir ar unrhyw adeg, ac yn eu galluogi i sicrhau bod y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â Deddf Cwmnïau 2006. Maent hefyd yn gyfrifol am ddiogelu asedau'r cwmni elusennol ac felly am gymryd camau rhesymol i atal a chanfod achosion o dwyll ac anghysondebau eraill.

Cyn belled ag y mae'r ymddiriedolwyr yn ymwybodol:

- nid oes gwybodaeth archwilio berthnasol nad yw archwilwyr y cwmni elusennol yn ymwybodol ohoni; ac
- mae'r ymddiriedolwyr wedi cymryd yr holl gamau y dylent fod wedi'u cymryd i sicrhau eu bod yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol, ac maent wedi sicrhau bod yr archwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Cymeradwywyd drwy orchymyn bwrdd yr ymddiriedolwyr ar a llofnodwyd ar ei ran gan: 27-x 2022

Cathryn Charnell-White

Ymddiriedolwr

Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol i Ymddiriedolwyr Llenyddiaeth Cymru

---

Barn

Rydym wedi archwilio datganiadau ariannol Llenyddiaeth Cymru (y 'cwmni elusennol') ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022, a'r rheini'n cynnwys y Datganiad o Weithgareddau Ariannol, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian Parod a'r nodiadau sy'n cyd-fynd â'r datganiadau ariannol, gan gynnwys crynodeb o bolisïau cyfrifyddu o bwys. Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth eu paratoi yn cydymffurfio â'r gyfraith berthnasol ac â Safonau Cyfrifyddu'r Deyrnas Unedig (Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y Deyrnas Unedig).

Yn ein barn ni, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa'r cwmni elusennol ar 31 Mawrth 2022 ac o'r adnoddau sy'n dod i mewn a'r defnydd o adnoddau, gan gynnwys incwm a gwariant y cwmni elusennol, yn y flwyddyn a ddaeth i ben;
- wedi'u paratoi'n gywir ac yn unol â'r Arfer Cyfrifyddu a Dderbynnir yn Gyffredinol yn y Deyrnas Unedig; ac
- wedi'u paratoi yn unol â gofynion Deddf Cwmnïau 2006.

Sail ar gyfer y farn hon

Rydym wedi cynnal ein harchwiliad yn unol â'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (y DU) a'r gyfraith berthnasol. Mae ein cyfrifoldebau o dan y safonau hynny'n cael eu disgrifio ymhellach yn yr adran am gyfrifoldebau'r Archwilwyr wrth archwilio'r datganiadau ariannol. Rydym yn annibynnol o'r cwmni elusennol yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU, gan gynnwys Safonau Moesegol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau moesegol yn unol a'r gofynion hyn. Credwn fod y dystiolaeth yr ydym wedi ei harchwilio yn ddigonol ac yn berthnasol er mwyn inni allu rhoi ein barn.

Casgliadau ynglŷn â busnes gweithredol

Nid oes gennym unrhyw beth i'w adrodd o ran y materion canlynol, sef materion y mae'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (y DU) yn ei gwneud yn ofynnol i ni adrodd arnynt:

- os nad yw defnydd yr ymddiriedolwyr o'r busnes gweithredol yn ystod paratoi'r datganiadau ariannol yn briodol: neu
- os nad yw'r ymddiriedolwyr wedi datgelu yn y datganiadau ariannol unrhyw ansicrwydd perthnasol a allai godi cwestiynau arwyddocaol ynglŷn â gallu'r elusen i barhau i fabwysiadau dulliau cyfrifyddu'r busnes gweithredol ar gyfer cyfnod o ddeuddeg mis fan lleiaf o'r dyddiad y mae'r datganiadau ariannol wedi eu hawdurdodi ar gyfer eu defnyddio.

Gwybodaeth bellach

Yr ymddiriedolwyr sy’n gyfrifol am y wybodaeth bellach. Mae'r wybodaeth bellach yn cynnwys unrhyw wybodaeth sydd wedi’i chynnwys yn yr Adroddiad Blynyddol, ar wahân i’r datganiadau ariannol ac Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol arnynt.

Nid yw ein barn ni ar y datganiadau ariannol yn ymwneud â'r wybodaeth bellach ac, ar wahân i’r graddau y datgenir hynny’n benodol yn ein hadroddiad, nid ydym yn mynegi unrhyw fath o gasgliad ar y cynnwys hwnnw.

Mewn cyswllt â'n harchwiliad o'r datganiadau ariannol, ein cyfrifoldeb ni yw darllen y wybodaeth bellach ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth bellach yn anghyson o ran sylwedd â'r datganiadau ariannol neu’r wybodaeth a gawsom fel rhan o'r archwiliad, neu fel arall a yw’n ymddangos yn gamarweiniol o ran sylwedd. Os byddwn yn canfod anghysondeb o sylwedd neu gamddatganiadau ymddangosiadol o sylwedd, rhaid inni benderfynu a oes camddatganiad o sylwedd yn y datganiadau ariannol neu gamddatganiad o sylwedd yn y wybodaeth bellach.

Os byddwn, ar sail y gwaith a wnaed gennym, yn casglu bod camddatganiad o sylwedd yn y wybodaeth bellach hon, mae'n ofynnol inni adrodd hynny. Nid oes gennym unrhyw beth i'w adrodd yn hynny o beth.

Materion y mae angen inni roi adroddiad arnynt drwy eithriad

Nid oes gennym unrhyw beth i'w nodi o ran y materion canlynol, sef materion y mae Deddf Elusennau (Cyfrifon ac Adroddiadau) 2008 yn ei gwneud yn ofynnol inni gyflwyno adroddiad ichi arnynt, os, yn ein barn ni:

- bod y wybodaeth a roddwyd yn Adroddiad yr Ymddiriedolwyr yn anghyson mewn unrhyw ffordd o ran sylwedd â'r datganiadau ariannol; neu
- nad yw'r cwmni elusennol wedi cadw cofnodion cyfrifyddu digonol; neu
- nad yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu; neu
- nad ydym wedi cael yr holl wybodaeth a'r holl esboniadau y mae eu hangen arnom ar gyfer ein harchwiliad.

Cyfrifoldebau'r ymddiriedolwyr

Fel yr eglurir yn fanylach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr, mae'r ymddiriedolwyr (sydd hefyd yn gyfarwyddwyr y cwmni elusennol at ddibenion cyfraith cwmnïau) yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am fodloni'u hunain bod y datganiadau hynny'n rhoi darlun cywir a theg. Mae'r ymddiriedolwyr hefyd yn gyfrifol am ba bynnag gamau rheoli mewnol y mae angen eu cymryd yn nhyb yr ymddiriedolwyr i allu paratoi'r datganiadau ariannol heb fod ynddynt unrhyw gamddatganiad o sylwedd, boed hynny oherwydd twyll neu wall.

Wrth baratoi'r datganiadau ariannol, mae'r ymddiriedolwyr yn gyfrifol am asesu gallu'r cwmni elusennol i barhau fel busnes gweithredol gan ddatgan, os yw hynny'n berthnasol, unrhyw faterion sy'n ymwneud â'r busnes gweithredol, a dylid defnyddio'r busnes gweithredol fel sail i'r cyfrifyddu oni bai bod yr ymddiriedolwyr yn bwriadu diddymu'r cwmni elusennol neu ddod â'i weithrediadau i ben, neu os nad oes unrhyw ddewis realistig arall ond gwneud hynny.

Ein cyfrifoldebau ni wrth archwilio'r datganiadau ariannol

Fe'n penodwyd yn archwilwyr o dan adran 144 o Ddeddf Elusennau 2011 ac fe wneir yr adroddiad hwn yn unol â'r Ddeddf a'r rheoliadau perthnasol a wnaed o dan y Ddeddf neu sy'n berthnasol o dan y Ddeddf.

Ein nod yw rhoi sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol, yn eu cyfanrwydd, yn ddatganiadau heb fod ynddynt unrhyw gamddatganiad o sylwedd, boed hynny oherwydd twyll neu wall, a chyhoeddi Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol sy'n cynnwys ein barn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd, ond nid yw'n gwarantu y bydd archwiliad a gynhelir yn unol â'r Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol (y DU) wastad yn canfod camddatganiad o sylwedd pan fydd un yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu wall, ac fe'u hystyrir yn rhai o sylwedd os gellid, boed yn unigol neu

ynghyd, ddisgwyl yn rhesymol iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd y defnyddwyr ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Manylir isod i ba raddau y mae ein gweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll:

Cawsom ddealltwriaeth o'r fframwaith cyfreithiol a rheoleiddiol sy'n berthnasol i'r elusen a'r diwydiant y mae'n gweithredu ynddo, ac fe wnaethom ystyried risgiau gweithredoedd gan yr elusen a oedd yn groes i

gyfreithiau a rheoliadau cymwys, gan gynnwys twyll. Cynlluniwyd gweithdrefnau archwilio gennym i ymateb i'r risg, gan gydnabod bod y risg o beidio â chanfod camddatganiad perthnasol oherwydd twyll yn uwch na'r risg o beidio â chanfod un sy'n deillio o gamgymeriad, gan y gallai twyll gynnwys celu bwriadol.

Y cyfreithiau a'r rheoliadau yr oeddem ni'n eu pennu oedd fwyaf arwyddocaol i'r elusen oedd y Ddeddf Cwmnïau, Deddf Elusennau, Cyfraith Cyflogaeth, rheoliadau Iechyd a Diogelwch, Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol, Deddf Diogelu Grwpiau Hyglwyf (SVGA) 2006, Deddf Cydraddoldeb a Deddf yr Iaith Gymraeg.

Cawsom ddealltwriaeth o sut mae'r elusen yn cydymffurfio â'r cyfreithiau a'r rheoliadau hynny trwy wneud ymholiadau i'r rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, a chadarnhawyd yr ymholiadau hyn trwy ein hadolygiad o gofnodion bwrdd ac adolygiad o wariant cyfreithiol a phroffesiynol ar gyfer y flwyddyn.

Aseswyd pa mor agored yw datganiadau ariannol yr elusen i gamddatganiadau perthnasol, gan gynnwys sut y gallai twyll ddigwydd. Aethom i'r afael â'r risg y byddai rheolwyr yn diystyru rheolaethau mewnol ac aseswyd effeithiolrwydd y rheolaethau sydd ar waith gan reolwyr i atal a chanfod twyll, gan gynnwys profi cyfnodolion â llaw a gwerthuso'r tybiaethau a'r dyfarniadau a wnaed gan reolwyr yn eu hamcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol.

Ceir disgrifiad pellach o'n cyfrifoldebau ar gyfer archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol yn www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. Mae'r disgrifiad yn rhan o Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol.

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Adroddiad yr Archwilwyr Annibynnol i Ymddiriedolwyr Llenyddiaeth Cymru

Defnyddio ein hadroddiad

Adroddiad i ymddiriedolwyr y cwmni elusennol, fel corff, yn unol â Rhan 4 Rheoliadau Elusennau (Cyfrifon ac Adroddiadau) 2008, yn unig yw hwn. Mae ein gwaith archwilio wedi'i wneud fel y gallwn ddatgan wrth ymddiriedolwyr y cwmni elusennol y materion hynny mae angen inni eu datgan mewn adroddiad gan archwilwyr, ac nid at unrhyw ddiben arall. I'r graddau llawnaf a ganiateir gan y gyfraith, nid ydym yn derbyn nac yn ysgwyddo cyfrifoldeb i neb ac eithrio'r cwmni elusennol ac ymddiriedolwyr y cwmni elusennol fel corff, am ein gwaith archwilio, am yr adroddiad hwn, nac am y farn rydym wedi'i rhoi.

ar ran BPU Limited

Cyfrifwyr Siartredig

Archwilydd Statudol

Yn gymwys i weithredu fel archwilydd o dan Adran 1212 o Ddeddf Cwmnïau 2006

Dyddiad: 27x2022

Llenyddiaeth Cymru

Datganiad o Weithgareddau Ariannol

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

INCWM A GWADDOL DRWY	Nodiadau	**Cronfeydd anghyfyngedig £**	**Cronfeydd Cyfyngedig £**	**2022 Cyfanswm y cronfeydd £**	2021 Cyfanswm y cronfeydd £
Rhoddion a chymynroddion	3	**4,281**	**-**	**4,281**	3,828
Gweithgareddau elusennol	6	**850,709**	**106,056**	**956,765**	885,285
Gweithgareddau masnachu eraill	4	**69,838**	**-**	**69,838**	21,291
Incwm buddsoddi	5	**666**	**-**	**666**	1,197
Incwm arall		**6,601**	**-**	**6,601**	15,323
Cyfanswm		**932,095**	**106,056**	**1,038,151**	926,924
GWARIANT AR					
Codi arian	7	**93,950**	**-**	**93,950**	32,742
Gweithgareddau elusennol	8	**778,355**	**91,886**	**870,241**	32,742
Cyfanswm		**872,305**	**91,886**	**964,191**	848,098
		59,790	**14,170**	**73,960**	78,826
INCWM NET /(GWARIANT)					
Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd	21	**1,521**	**(1,521)**	**-**	-
Symudiadau Net mewn cronfeydd		**61,311**	**12,649**	**73,960**	78,826
CYSONI CRONFEYDD					
Cyfanswm y cronfeydd a ddygwyd ymlaen		**354,788**	**950,189**	**1,304,977**	1,226,151
CYFANSWM Y CRONFEYDD A GAIFF EU CARIO YMLAEN		**416,099**	**962,838**	**1,378,937**	1,304,977

Mae'r nodiadau yn rhan o'r datganiadau ariannol hyn

Llenyddiaeth Cymru

Mantolen

31 Mawrth 2022

	Nodiadau	**2022 £**	2021 £
ASEDAU SEFYDLOG			
Asedau diriaethol	15	**888,925**	893,004
ASEDAU CYFREDOL			
Stociau	16	**1,424**	1,472
Dyledwyr	17	**106,909**	66,495
Arian parod yn y banc ac mewn llaw		**721,401**	537,691
		829,734	605,658
CREDYDWYR			
Symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn	18	**(366,267)**	(193,685)
		463,467	411,973
ASEDAU CYFREDOL NET			
CYFANSWM YR ASEDAU LLAI RHWYMEDIGAETHAU CYFREDOL		**1,352,392**	1,304,977
ASEDAU NET		**1,352,392**	1,304,977
CRONFEYDD	20		
Cronfeydd anghyfyngedig		**416,099**	354,788
Cronfeydd cyfyngedig		**962,838**	950,189
CYFANSWM Y CRONFEYDD		**1,378,937**	1,304,977

Mae hawl gan y cwmni elusennol i gael ei eithrio o archwiliad o dan adran 477 o Ddeddf Cwmnïau 2006 ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022.

Nid yw'r aelodau wedi cyflwyno hysbysiad, yn unol ag Adran 476 o Ddeddf Cwmnïau 2006, sy'n ei gwneud yn ofynnol i archwilio'r datganiadau ariannol hyn.

Mae'r ymddiriedolwyr yn cydnabod eu cyfrifoldebau dros

(a) sicrhau bod y cwmni elusennol yn cadw cofnodion cyfrifyddu sy'n cydymffurfio ag Adrannau 386 a 387 o Ddeddf Cwmnïau 2006 a

(b) paratoi datganiadau ariannol sy'n rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa'r cwmni elusennol ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol ac o'i warged neu'i ddiffyg ym mhob blwyddyn ariannol yn unol â gofynion Adrannau 394 a 395 ac sydd fel arall yn cydymffurfio â gofynion Deddf Cwmnïau 2006 ynghylch datganiadau ariannol, cyn belled ag y maent yn berthnasol i'r cwmni elusennol.

Mae'r datganiadau ariannol hyn wedi'u harchwilio o dan ofynion Adran 145 o Ddeddf Elusennau 2011.

Paratowyd y datganiadau ariannol hyn yn unol â'r darpariaethau sy'n berthnasol i gwmnïau elusennol sy'n gweithredu o dan gyfundrefn cwmnïau bychain.

Cymeradwywyd y datganiadau ariannol hyn gan Fwrdd yr Ymddiriedolwyr a'u hawdurdodi 27x2022

ac fe'u llofnodwyd ar ei ran gan:

Cathryn Charnell-White

Ymddiriedolwr

Llenyddiaeth Cymru

Datganiad Llif Arian

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

	Nodiadau	**2022 £**	2021 £
Llif arian parod o weithgareddau gweithredol			
Arian parod a gynhyrchwyd o weithgareddau	1	**184,849**	84,384
Arian parod net a ddefnyddiwyd mewn gweithgareddau gweithredol		**183,849**	84,384
Llif arian parod o weithgareddau buddsoddi			
Asedau diriaethol sefydlog a brynwyd		**(805)**	
Llog a dderbyniwyd		**666**	1,197
Arian parod net (a ddefnyddiwyd mewn)/a ddarparwyd gan weithgareddau buddsoddi		**(139)**	(1,197)
Newid mewn arian parod a symiau sy'n cyfateb i arian parod yn y cyfnod adrodd		**184,710**	85,581
Arian parod a symiau sy'n cyfateb i arian parod ar ddechrau'r cyfnod adrodd		**537,691**	452,110
Arian parod a symiau sy'n cyfateb i arian parod ar ddiwedd y cyfnod adrodd		**722,401**	537,691

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiad Llif Arian

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

---

1. CYSONI INCWM NET/(GWARIANT) I'R LLIF ARIAN NET O WEITHGAREDDAU GWEITHREDOL

	2022 £	2021 £
Incwm net /(gwariant) yn y cyfnod adrodd (fel yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol)	**73,960**	78,826
Addasiadau ar gyfer:		
Dibrisiant ac amhariad ar asedau diriaethol sefydlog	**4,884**	5,046
Llog derbyniwyd	**(666)**	(1,197)
Cynnydd mewn stociau	**48**	89
Gostyngiad/(cynnydd) mewn dyledwyr	**(40,211)**	75,520
(Gostyngiad)/cynnydd mewn credydwyr	**146,834**	(73,900)
Arian parod net a ddefnyddiwyd ar gyfer materion gweithredol	**184,849**	84,384

2. DADANSODDIAD O'R NEWIDIADAU MEWN CRONFEYDD NET

	Ar 1/4/21	Llif arian parod	**Ar 31/3/22**
	£	£	**£**
Arian parod net			
Arian parod yn y banc ac mewn llaw	**537,691**	**184,710**	**722,401**
	537,691	**184,710**	**722,401**
Cyfanswm	**537,691**	**184,710**	**722,401**

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

---

1. POLISÏAU CYFRIFYDDU

Sail paratoi'r datganiadau ariannol

Mae datganiadau ariannol y cwmni elusennol, sy'n endid budd cyhoeddus o dan FRS 102, wedi'u paratoi yn unol â SORP Elusennau (FRS 102) 'Cyfrifyddu ac Adrodd gan Elusennau: Datganiad o'r Arfer a Argymhellir sy'n berthnasol i elusennau sy'n paratoi eu cyfrifon yn unol â Safon Adrodd Ariannol sy'n berthnasol yn y DU a Gweriniaeth Iwerddon (FRS 102) (mewn grym 1 Ionawr 2019)', Safon Adrodd Ariannol 102 'Y Safon Adrodd Ariannol sy'n berthnasol yn y DU a Gweriniaeth Iwerddon' a Deddf Cwmnïau 2006.

Mae'r datganiadau ariannol wedi'u paratoi o dan y confensiwn cost hanesyddol, a'u haddasu i gynnwys ailbrisiad o eiddo rhydd-ddaliadol ac i gynnwys eiddo buddsoddi ac offerynnau ariannol penodol am werth teg. Mae'r prif bolisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd wedi'u nodi isod.

Adnoddau sy'n dod i mewn

Mae'r holl incwm wedi'i gydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar ôl i'r elusen gael hawl i'r cyllid, ac mae'n debygol y bydd yr incwm yn cael ei dderbyn ac y gellir mesur y swm yn ddibynadwy.

Grantiau

Caiff grantiau sy'n dderbyniadwy eu trin mewn ffyrdd gwahanol yn dibynnu ar eu dibenion a thelerau'r grant.

Caiff grantiau sy'n dderbyniadwy at ddibenion penodol eu trin fel cronfeydd cyfyngedig er mwyn i unrhyw gronfeydd sydd heb eu defnyddio gael eu nodi ar wahân.

Caiff grantiau sy'n dderbyniadwy er mwyn hwyluso'r broses gyffredinol o gynnal y prosiect h.y. lle gall y cyfarwyddwyr/ymddiriedolwyr ddewis sut y caiff y cronfeydd eu gwario, eu trin fel cronfeydd anghyfyngedig.

Caiff cyfraniadau arian parod eu cydnabod ar ôl eu derbyn. Caiff cyfraniadau eraill eu cydnabod pan fydd yr elusen wedi cael gwybod amdanynt, oni bai bod angen gohirio'r swm oherwydd amodau perfformiad. Caiff treth incwm adenilladwy sy'n ymwneud â chyfraniadau a dderbyniwyd drwy Rodd Cymorth neu weithredoedd cyfamodi ei chydnabod ar yr adeg y caiff y cyfraniad ei wneud.

Mae trosiant yn cael ei fesur yn ôl gwerth teg y gydnabyddiaeth a dderbyniwyd neu sy'n dderbyniadwy ac mae'n cynrychioli symiau sy'n dderbyniadwy am nwyddau a gwasanaethau a roddwyd fel rhan arferol o fusnes, yn net o ddisgowntiau, TAW a threthi eraill sy'n gysylltiedig â gwerthiannau.

Adnoddau a ddefnyddiwyd

Rhoddir cyfrif am wariant ar sail croniadau ac mae wedi'i ddosbarthu o dan benawdau sy'n cyfuno'r holl gostau sy'n ymwneud â'r categori.

Pan na ellir priodoli costau'n uniongyrchol o dan benawdau penodol, maent wedi'u dyrannu i weithgareddau ar sail sy'n gyson â'r defnydd o adnoddau.

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i’r Datganiadau Ariannol – parhad

ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

---

1. **POLISÏAU CYFRIFYDDUAdnoddau a ddefnyddiwyd, parhad**

Mae gwariant elusennol yn cynnwys y costau hynny a wariwyd gan yr elusen wrth gyflawni ei gweithgareddau a darparu'i gwasanaethau ar gyfer ei buddiolwyr. Mae'n cynnwys costau y gellir eu dyrannu'n uniongyrchol i weithgareddau o'r fath a'r costau hynny o natur anuniongyrchol sydd eu hangen i'w cefnogi.

Mae’r costau llywodraethu’n cynnwys y costau hynny sy’n gysylltiedig â chyflawni gofynion cyfansoddiadol a statudol yr elusen, ac yn cynnwys ffioedd archwilio a chostau sy’n gysylltiedig â rheoli’r elusen yn strategol.

Mae'r holl gostau wedi'u dyrannu rhwng categorïau gwariant y Datganiad o Weithgareddau Ariannol ar sail sy’n ceisio adlewyrchu'r modd y caiff yr adnodd ei ddefnyddio. Mae costau sy'n ymwneud â gweithgareddau penodol wedi'u dyrannu'n uniongyrchol.

Gwrthbwyso

Ni chafodd unrhyw asedau, rhwymedigaethau, incwm na threuliau eu gwrthbwyso, oni bai bod FRS 102 SORP neu FRS 102 yn gofyn neu'n caniatáu gwneud hynny.

Caiff grantiau sydd wedi’u cynnig yn ddibynnol ar amodau nad ydynt wedi’u cyflawni ar ddyddiad diwedd y flwyddyn eu nodi fel ymrwymiad, ond nid fel gwariant cronnus.

Cronfeydd elusennol

Cronfeydd anghyfyngedig

Gellir defnyddio cronfeydd anghyfyngedig yn unol â’r amcanion elusennol fel y gwêl yr ymddiriedolwyr yn dda.

Cronfeydd dynodedig

Cronfeydd anghyfyngedig yr elusen yw’r cronfeydd dynodedig a’r rheini wedi’u neilltuo i ariannu rhai o weithgareddau penodol yr elusen yn y dyfodol.

Cronfeydd cyfyngedig

Dim ond at ddibenion penodol sy’n ymwneud ag amcanion yr elusen y gellir defnyddio cronfeydd cyfyngedig. Mae cyfyngiadau’n berthnasol pan fydd y rhoddwr wedi dynodi hynny neu pan godir arian at ddibenion penodol cyfyngedig.

Mae esboniad pellach o natur a diben pob cronfa wedi’i gynnwys yn y nodiadau i’r datganiadau ariannol.

Asedau diriaethol sefydlog

Darperir ar gyfer dibrisiant gan ddefnyddio’r cyfraddau blynyddol canlynol er mwyn dileu pob ased dros amcangyfrif o’i oes ddefnyddiol.

Tir ac adeiladau rhydd-ddaliadol	- 2% llinell syth
Cyfarpar a pheiriannau	- Balans gostyngol 10% a 20%
Ffitiadau a gosodiadau	- Balans gostyngol 10%

Mae’r ymddiriedolwyr wedi cytuno i ailbrisio’r tir a’r adeiladau sy’n eiddo i’r elusen bob 5 mlynedd o fis Hydref 2019. Nid yw dibrisiant wedi'i nodi ar y tir a'r adeiladau rhydd-ddaliadol. Ar sail eu gwerth sylweddol a disgwyliedig ar ddiwedd 50 mlynedd, mae'r Ymddiriedolwyr yn ystyried gwerth y tâl dibrisiant i fod yn ddibwys.

Caiff asedau sefydlog eu datgan drwy nodi’u cost neu’u gwerth, namyn y dibrisiant sydd wedi cronni ac unrhyw golledion yn sgil amhariad. Ni chaiff ychwanegiadau sy’n costio llai na £500 eu cyfalafu.

1. POLISÏAU CYFRIFYDDU – parhad

Stociau

Caiff stociau eu datgan gan ddefnyddio'r isaf o'r gost neu'r amcangyfrif o'r pris gwerthu, namyn y costau cwblhau a gwerthu. Mae'r gost yn cynnwys deunyddiau uniongyrchol, a phan fydd hynny'n berthnasol, costau llafur uniongyrchol a'r gorbenion hynny sydd wedi'u hysgwyddo wrth ddod â'r stociau i'w lleoliad a'u cyflwr presennol. Caiff eitemau a gedwir i'w dosbarthu heb gydnabyddiaeth neu am gydnabyddiaeth enwol eu mesur gan ddefnyddio'r isaf o'r gost o gael eitemau newydd yn eu lle neu'r gost.

Y gwerth realeiddiadwy net yw'r amcangyfrif o'r pris gwerthu namyn yr amcangyfrif o'r holl gostau cwblhau a'r costau sydd i'w hysgwyddo wrth farchnata, gwerthu a dosbarthu.

Trethiant

Fel elusen, mae hawl gan Llenyddiaeth Cymru i gael ei heithrio rhag talu treth ar incwm ac enillion cyfalaf a ddaw i law, a hynny o dan adrannau 478-489 o Ddeddf Treth Gorfforaethol 2010 ac adran 256 o Ddeddf Trethu Enillion Trethadwy 1992, i'r graddau y caiff y rhain eu defnyddio at ddibenion yr amcanion elusennol yn unig.

Offerynnau ariannol

Dim ond asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol o fath sy'n gymwys fel offerynnau ariannol sylfaenol sydd gan yr elusen. Caiff offerynnau ariannol sylfaenol eu cydnabod i gychwyn drwy ddefnyddio'u gwerth pan wnaed y trafodiad a'u mesur wedi hynny drwy ddefnyddio gwerth y setliad.

Asedau ariannol sylfaenol: Dyledwyr

Caiff dyledwyr masnachol a dyledwyr eraill eu cydnabod drwy ddefnyddio gwerth y setliad sy'n ddyledus ar ôl cynnig unrhyw ddisgownt masnachu. Rhoddir gwerth i ragdaliadau drwy ddefnyddio'r swm a ragdalwyd yn net o unrhyw ddisgowntiau masnachu sy'n ddyledus.

Rhwymedigaethau ariannol sylfaenol: Credydwyr a darpariaethau

Caiff credydwyr a darpariaethau eu cydnabod pan fydd gan elusen rwymedigaeth bresennol yn deillio o ddigwyddiad yn y gorffennol a fydd yn debygol o arwain at drosglwyddo cyllid i drydydd parti, a phan ellir mesur neu amcangyfrif yn ddibynadwy y swm sy'n ddyledus i setlo'r rwymedigaeth. Caiff credydwyr a darpariaethau eu cydnabod fel arfer gan ddefnyddio swm y setliad ar ôl caniatáu ar gyfer unrhyw ddisgowntiau masnachu sy'n ddyledus.

Polisi rhwymedigaethau

Caiff rhwymedigaethau eu cydnabod yn y Datganiad o Weithgareddau Ariannol wrth iddynt ddod yn daladwy.

TAW anadferadwy

Caiff TAW anadferadwy ei chodi yn erbyn y categori o adnoddau a wariwyd ar ei gyfer.

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

1. **POLISÏAU CYFRIFYDDU – parhad**
   Arian a symiau sy'n cyfateb i arian parod: Mae arian a symiau sy'n cyfateb i arian parod yn cynnwys arian parod, adnau a gaiff eu dal yn ôl y galw gan fanciau, buddsoddiadau hylifol byrdymor eraill sydd â dyddiadau aeddfedu gwreiddiol o dri mis neu lai, a gorddrafftiau banc. Dangosir gorddrafftiau banc o fewn y benthyciadau yn y rhwymedigaethau presennol.

   Pensiynau Mae gan yr elusen gynllun cyfraniadau diffiniedig er budd ei weithwyr. Caiff asedau'r cynllun eu dal ar wahân i asedau'r elusen. Caiff cyfraniadau sy'n daladwy eu codi ar y cyfrif elw a cholled yn y flwyddyn y maent yn daladwy a'u codi yn erbyn cronfeydd anghyfyngedig.

2. **CYFRIFYDDU ALLWEDDOL: AMCANGYFRIFON A FFURFIO BARN**
   Wrth ddilyn polisïau cyfrifyddu'r elusen, mae gofyn i'r ymddiriedolwyr ffurfio barn a gwneud amcangyfrifon a rhagdybiaethau am symiau cario ymlaen asedau a rhwymedigaethau nad ydynt ar gael yn amlwg o ffynonellau eraill. Mae'r amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau cysylltiedig wedi'u seilio ar brofiad hanesyddol a ffactorau eraill a ystyrir yn berthnasol. Gall y gwir ganlyniadau fod yn wahanol i'r amcangyfrifon hyn.

   Caiff yr amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau sy'n sail iddynt eu hadolygu'n gyson. Caiff diwygiadau i'r amcangyfrifon cyfrifyddu eu cydnabod yn y cyfnod pan gaiff yr amcangyfrif ei ddiwygio os bydd y diwygiad yn effeithio ar y cyfnod hwnnw'n unig, neu yng nghyfnod y diwygio a chyfnodau yn y dyfodol os bydd y diwygio'n effeithio ar y cyfnod presennol ac ar gyfnodau yn y dyfodol.

3.

RHODDION A CHYMYNRODDION

	2022	2021
	£	£
Rhoddion	4,281	3,828

4. GWEITHGAREDDAU MASNACHU ERAILL

	2022	2021
	£	£
Gwerthu llyfrau	4,266	7,861
Llogi Tŷ Newydd	65,572	13,430
	69,838	21,291

5. INCWM BUDDSODDI

	2022 £	2021 £
Llog derbyniadwy	**666**	1,197

6. INCWM O WEITHGAREDDAU ELUSENNOL

	2022 £	2021 £
Incwm o weithgareddau	**49,380**	24,838
Grantiau	**907,385**	860,447
	956,765	885,285

Mae'r grantiau a dderbyniwyd, sydd wedi'u cynnwys yn yr uchod, fel a ganlyn:

	2022 £	2021 £
Cyngor Celfyddydau Cymru	848,485	799,485
Llywodraeth Cymru	4,800	1,000
Bardd Plant Cymru	**10,000**	10,000
Ffrindiau Darllen	-	10,540
Arall	44,100	39,422
	907,385	860,447

Rhoddion a chymynroddion

	2022 £	2021 £
Codi arian	**39,158**	23,709
Materion Gweithredol Tŷ Newydd	54,792	9,033
	93,950	32,742

8. COSTAU GWEITHGAREDDAU ELUSENNOL

	Costau Uniongyrchol (gweler nodyn 9)	Arian grant ar gyfer gweithgareddau (gweler nodyn 10)	Costau cynnal (gweler nodyn 11)	Cyfansym
	£	£	£	£
Incwm o weithgareddau	787,592	**-**	24,261	811,853
Grantiau	**-**	58,388	**-**	58,388
	787,592	**58,388**	**24,261**	**870,241**

9. COSTAU UNIONGYRCHOL GWEITHGAREDDAU ELUSENNOL

	2022	2021
	£	£
Cyfranogi	93,875	157,008
Datblygu awduron	235,921	109,658
Diwylliant llenyddol Cymru	247,415	296,679
Costau gweithredol	210,381	186,000
	787,592	749,345

10. GRANTIAU TALADWY

	2022	2021
	£	£
Grantiau	58,388	34,275

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Roedd cyfanswm y grantiau a dalwyd i sefydliadau yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2022	2021
	£	£
Grantiau i sefydliadau	15,404	11,000
Grantiau i unigolion drwy sefydliadau	500	2,680
Grantiau i unigolion (Ysgoloriaethau)	42,484	20,595
	58,388	34,275

11. COSTAU CYNNAL

	Dibrisiant	Costau llywodraethu	Cyfansymiau
	£	£	£
Gweithgareddau elusennol	**4,884**	**19,377**	**24,261**

Mae'r costau cynnal, sydd wedi'u cynnwys yn yr uchod, fel a ganlyn:

		2022	2021
		£	£
Dibrisiant asedau sefydlog		4,884	**5,046**
Ffioedd archwilwyr (Llywodraethu)		7,740	**7,500**
Costau llywodraethu	(Llywodraethu)	9,242	**15,669**
Costau gweinyddol	(Llywodraethu)	2,395	**3,521**
		24,261	**31,736**

12. INCWM NET/(GWARIANT)

Caiff incwm net/(gwariant) ei ddatgan ar ôl codi taliadau/(credydu):

	2022	2021
	£	£
Ffioedd archwilwyr	7,740	7,500
Dibrisiant – asedau sy'n eiddo i'r cwmni	4,884	5,046

13. TALIADAU A BUDDION I'R YMDDIRIEDOLWYR

Ni chafodd unrhyw ymddiriedolwyr daliadau yn y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2022 (2021: £dim). Fodd bynnag, gwnaeth Llenyddiaeth Cymru daliadau i ymddiriedolwyr ac unigolion cysylltiedig am weithgareddau a drefnwyd yn uniongyrchol gan Llenyddiaeth Cymru neu am weithgareddau a gefnogwyd gan Llenyddiaeth Cymru drwy'r cynllun Awduron ar Daith.

Talwyd ffioedd i 6 o aelodau'r bwrdd a phwyllgorau (2021: 3), a'u cyfanswm yn £1,415 (2021: £1,100).

yn parhau...

13. TALIADAU A BUDDION I'R YMDDIRIEDOLWYR –

treuliau Ymddiriedolwyr, parhad

Ni ad-dalwyd treuliau teithio unrhyw aelod o'r bwrdd (2021: 0 aelod o'r bwrdd) yn ystod y flwyddyn ariannol (2021: £0).

14. COSTAU STAFF

Roedd cyfartaledd nifer y gweithwyr misol yn ystod y flwyddyn fel a ganlyn:

	2022	2021
Nifer cyfartalog y gweithwyr	**19**	18

Nifer y gweithwyr a'r buddion i'r gweithwyr hynny (heb gynnwys costau pensiwn y cyflogwr) yn fwy na £60,000 oedd:

	2022	2021
£60,001 - £70,000	**1**	1

Staff rheoli allweddol

Cyfanswm y buddion a dalwyd i'r staff rheoli allweddol yn ystod y flwyddyn oedd £152,289 – 5 o staff rheoli allweddol (2021: £156,060 - 4 o staff rheoli allweddol)

	2022 £	2021 £
Costau Staff Gros	507,379	486,619
Yswiriant Gwladol Cyflogwr	**46,869**	42,381
Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwr	**18,302**	18,469
Cyfanswm Costau Staff	**572,550**	547,469

15. ASEDAU DIRIAETHOL SEFYDLOG

	Tir ac adeiladau rhydd-ddaliadol	Cyfarpar a pheiriannau	Ffitiadau a gosodiadau	Cyfansymiau
	£	£	£	£
COST				
Ar 1 Ebrill 2021	**2,219,446**	**3,020**	**50,217**	**2,272,683**
Ychwanegiadau	**-**	**-**	**805**	**805**
Ar 31 Mawrth 2022	**2,219,446**	**3,020**	**51,022**	**2,273,488**
DIBRISIANT				
Ar 1 Ebrill 2021	**1,349,446**	**2,199**	**28,034**	**1,379,679**
Tâl a godwyd am y flwyddyn	**-**	**82**	**4,802**	**4,884**
Ar 31 Mawrth 2022	**1,349,446**	**2,281**	**32,836**	**1,384,563**
GWERTH NET AR Y LLYFRAU				
Ar 31 Mawrth 2022	**870,000**	**739**	**18,186**	**888,925**
Ar 31 Mawrth 2021	870,000	821	22,183	893,004

Mae gan Gyngor Celfyddydau Cymru bridiant cyfreithiol dros yr eiddo sy'n cael eu dal yn yr asedau sefydlog. Yr eiddo hyn yw Tŷ Newydd a Nant a Hafodty, Cricieth, Gwynedd.

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

16. STOCIAU

	2022	2021
	£	£
Nwyddau i'w hailwerthu	**1,424**	1,472

17. DYLEDWYR: SYMIAU SY'N DDYLEDUS O FEWN BLWYDDYN

	2022	2021
	£	£
Dyledwyr masnachol	**90,759**	47,500
Rhagdaliadau ac incwm cronnus	**15,947**	18,995
	106,706	66,495

yn parhau...

18. CREDYDWYR: SYMIAU SY'N DDYLEDUS O FEWN BLWYDDYN

	2022	2021
	£	£
Credydwyr masnachol	127,488	104,106
Credydwyr eraill	99,045	39,164
Incwm gohiriedig	113,986	50,415
	340,519	193,685

Incwm gohiriedig:

	2022	2021
	£	£
Balans a ddygwyd ymlaen	**50,415**	78,035
Incwm a dderbyniwyd	**141,759**	64,888
Incwm a ryddhawyd	**(78,188)**	(92,508)
	113,986	50,415

O fewn yr incwm gohiriedig, mae £58,652 sy'n ymwneud â chyrsiau a masnachu, a £55,334 sy'n ymwneud â grantiau'n gysylltiedig â pherfformiad a dderbyniwyd ymlaen llaw.

19. CYTUNDEBAU PRYDLESU

Isafswm taliadau prydles o dan brydlesi gweithredu nad oes modd eu canslo, fel a ganlyn:

	2022 £	**2021 £**
O fewn blwyddyn	228	912
Rhwng blwyddyn a phum mlynedd	-	228

228	1,140

Cyfanswm taliadau prydles a gydnabyddir fel treuliau yn SoFFA yn ystod y flwyddyn oedd £912 (2021: £912).

20. DADANSODDI ASEDAU NET RHWNG CRONFEYDD

			2022	2021
	Cronfeydd anghyfyngedig	Cronfeydd cyfyngedig	Cyfanswm y cronfeydd	Cyfanswm y cronfeydd
	£	£	**£**	£
Asedau sefydlog	**18,925**	**870,000**	**888,925**	893,004
Asedau cyfredol/(rhwymedigaethau)	**397,174**	**92,838**	**490,012**	411,973
	416,099	**962,838**	**1,226,151**	1,304,977

yn parhau...

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD

	Ar 1/4/21	Symudiad net mewn cronfeydd	Trosglwyddiad rhwng cronfeydd	Ar 31/3/22
	£	£	£	£
Cronfeydd anghyfyngedig				
Y gronfa gyffredinol	218,638	24,446	(18,479)	224,605
Cymynrodd Glyn Jones	53,282	12,332	-	65,614
Cronfa John Tripp	4,580	-	-	4,580
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	2,258	280	-	2,538
Cronfa waddol	16,030	-	5,000	21,030
Cronfa gweithgaredd beilot	20,000	**(200)**	**5,000**	25,000
Cynrychioli Cymru- ôl ofal	5,000	**2,000**	-	4,800
Adeiladau Tŷ Newydd	20,000	-	**5,000**	25,000
Gwarchoda gyfalaf Tŷ Newydd	15,000	-	**5,000**	20,000
Ymgynghori LlyF	-	3,000	-	3,000
Children's Laureate	-	**1,842**	-	**1,842**
Do You Get Me	-	**1,090**	-	1,090
Prosiect Dawns Somali	-	**1,000**	-	1,000
Comisiynau	-	**16,000**	-	**16,000**
	354,788	**59,790**	**1,521**	**416,099**
Cronfeydd cyfyngedig				
Bardd Plant Cymru	2,849	2,944	-	5,793
Dydd Dylan	**662**	-	-	**662**
Llên Pawb	**1,754**	-	-	**1,754**
Ffrindiau Darllen	**1,521**	-	(1,521)	-
Ymddiriedolaeth Rhys Davies	**3,684**	-	-	**3,684**
Roald Dahl 100	**6,000**	-	-	**6,000**
Cymru Ryfedd a Chyfareddol	**1,142**	-	-	**1,143**
Y Gronfa Datblygu Cyfalaf	**870,000**	-	-	**870,000**
Ysgoloriaeth Jan Mark	**5,870**	-	-	**5,870**
Ysgoloriaeth Judi Thwaite	**500**	-	-	**500**
Llên er Lles	14,328	(3,960)	-	**10,368**
Bridging the Gap (MIND)	6,252	6,775	-	**13,027**
Cynrychioli Cymru (loteri)	35,627	8,411	-	44,038
	950,189	**14,170**	**(1,521)**	962,838
CYFANSWM Y CRONFEYDD	1,304,977	73,960	-	1,378,937

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD - parhad

Mae'r symudiad net mewn cronfeydd, sydd wedi'i gynnwys uchod, fel a ganlyn:

	Adnoddau sy'n dod i mewn £	Adnoddau a ddefnyddiwyd £	Symudiad mewn cronfeydd £
Cronfeydd anghyfyngedig			
Y gronfa gyffredinol	868,915	(844,469**)**	24,446
Cymynrodd Glyn Jones	12,332	**-**	12,332
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	**280-**	**-**	280
Cynrychioli Cymru- ôl ofal	**-**	**(200)**	(200)
Ymgynghori LlyF	**3,000**	**-**	3,000
Children's Laureate	**13,468**	(11,626)	1,842
Do You Get Me	17,100	(16,010)	1,090
Prosiect Dawns Somali	1,000	**-**	1,000
Comisiynau	16,000	**-**	**16,000**
	932,095	**(872,305)**	**59,790**
Cronfeydd cyfyngedig			
Bardd Plant Cymru	**12,500**	(9,556)	**2,944**
Llên er Lles	**-**	(3,960**)**	(3,960)
Bridging the Gap (MIND)	11,000	(4,225)	6,775
Cynrychioli Cymru (loteri)	82,556	(74,145)	8,411
	106,056	**(91,886)**	**14,170**
CYFANSWM Y CRONFEYDD	1,038,151	(964,191)	73,960

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD – Cymharu symudiad mewn cronfeydd, parhad

	Ar 1/4/20	Symudiad net mewn cronfeydd	Trosglwyddiadau rhwng cronfeydd	Ar 31/3/21
	£	£	£	£
Cronfeydd anghyfyngedig				
Y gronfa gyffredinol	254,920	34,748	(71,030)	218,638
Cymynrodd Glyn Jones	40,621	12,661	-	53,282
Cronfa John Tripp	4,580	-	-	4,580
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	1,922	336	-	2,258
Cronfa Frân Wen	1,500	(1,500)	-	-
Cyrsiau Digidol Tŷ Newydd	2,000	(2,000)	-	-
Y Gronfa Ddawns Genedlaethol	2,000	(2,000)	-	-
Cronfa waddol	-	-	16,030	16,030
Cronfa gweithgaredd beilot	-	-	20,000	20,000
Cynrychioli Cymru -ôl ofal	-	5,000	-	5,000
Adeiladau Tŷ Newydd	-	-	20,000	20,000
Gwarchoda gyfalaf Tŷ Newydd	-	-	15,000	15,000
	307,543	47,245	-	354,788
Cronfeydd cyfyngedig				
Bardd Plant Cymru	6,177	(3,328)		2,849
Dydd Dylan	662	-	-	662
Llên Pawb	1,754	-	-	1,754
Ffrindiau Darllen	7,491	(5,970)	-	1,521
Ymddiriedolaeth Rhys Davies	3,684	-	-	3,684
Roald Dahl 100	7,000	(1,000)	-	6,000
Cymru Ryfedd a Chyfareddol	1,142	-	-	1,142
Y Gronfa Datblygu Cyfalaf	870,000	-	-	870,000
Ysgoloriaeth Jan Mark	5,870	-	-	5,870
Ysgoloriaeth Judi Thwaite	500	-	-	500
Llenyddiaeth ac Iechyd	14,328	-	-	14,328
Bridging the Gap (MIND)	-	6,252	-	6,252
Cynrychioli Cymru (loteri)	-	35,627	-	35,627
	918,608	31,581	-	950,189
	1,226,151	78,826	-	1,304,977

Llenyddiaeth Cymru Literature Wales

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD - parhad

Mae'r symudiad cyfun net mewn cronfeydd, ar gyfer 12 mis y flwyddyn bresennol a 12 mis y flwyddyn flaenorol, sydd wedi'u cynnwys uchod, fel a ganlyn:

Cronfeydd anghyfyngedig

	Adnoddau sy'n dod i mewn £	Adnoddau a ddefnyddiwyd £	Symudiad mewn cronfeydd £
Y gronfa gyffredinol	818,332	(783,584)	34,748
Cymynrodd Glyn Jones	12,661	-	12,661
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	336	-	336
Cronfa Fran Wen	-	(1,500)	(1,500)
Cyrsiau Digidol Tŷ Newydd	-	(2,000)	(2,000)
Y Gronfa Ddawns Genedlaethol	-	(2,000)	(2,000)
Cynrychioli Cymru – ôl ofal	5,000	-	5,000
	836,329	(789,084)	47,245
Cronfeydd cyfyngedig			
Bardd Plant Cymru	10,000	(13,328)	(3,328)
Reading Friends	10,539	(16,509)	(5,970)
Roald Dahl 100	-	(1,000)	(1,000)
Bridging the Gap (MIND)	11,000	(4,748)	6,252
Cynrychioli Cymru (Lottery)	59,056	(23,429)	35,627
	90,595	(59,014)	31,581
CYFANSWM Y CRONFEYDD	926,924	(848,098)	78,826

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD - parhad

Mae'r symudiad cyfun net mewn cronfeydd, ar gyfer 12 mis y flwyddyn bresennol a 12 mis y flwyddyn flaenorol, sydd wedi'u cynnwys uchod, fel a ganlyn:

Cronfeydd anghyfyngedig	Ar 1/4/20	Symudiad net mewn cronfeydd £	Trosglwyddiadau mewn cronfeydd £	Ar 31/3/21
Y gronfa gyffredinol	254,920	59,194	(89,509)	224,605
Cymynrodd Glyn Jones	40,621	24,993	-	65,614
Cronfa John Tripp	4,580	-	-	4,580
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	1,922	616	-	2,538
Cronfa Fran Wen	1,500	(1,500)	-	-
Cyrsiau Digidol Tŷ Newydd	2,000	(2,000)	-	-
Y Gronfa Ddawns Genedlaethol	2,000	(2,000)	-	-
Y gronfa waddol	-	-	21,030	21,030
Cronfa gweithgaredd beilot	-	-	25,000	25,000
Cynrychioli Cymru – ôl ofal	-	4,800	-	4,800
Adeiladau Tŷ Newydd	-	-	25,000	25,000
Gwarchoda gyfalaf Tŷ Newydd	-	-	20,000	20,000
Ymgynghoriaeth LlyF	-	3,000	-	3,000
Children's Laureate	-	1,842	-	1,842
Do You Get Me	-	1,090	-	1,090
Prosiect Dawns Somali	-	1,000	-	1,000
Comisiynau	-	16,000	-	16,000
	307,543	107,035	1,521	416,099
Cronfeydd cyfyngedig				
Bardd Plant Cymru	6,177	(384)	-	5,793
Dylan Day	662	-	-	662
Llen Pawb / Lit Reach	1,754	-	-	1,754
Reading Friends	7,491	(5,970)	(1,521)	-
Rhys Davies Trust	3,684	-	-	3,684
Roald Dahl 100	7,000	(1,000)	-	6,000
Weird & Wonderful Wales	1,142	-	-	1,142
Capital Development Fund	870,000	-	-	870,000
Jan Mark Bursary	5,870	-	-	5,870
Judi Thwaite Bursary	500	-	-	500
Llenyddiaeth & Iechyd	14,328	(3,960)	-	10,368
Bridging the Gap (MIND)	-	13,027	-	13,027
Cynrychioli Cymru (Loteri)	-	44,038	-	44,038
	918,608	45,751	(1,521)	962,838
CYFANSWM Y CRONFEYDD	1,226,151	152,786	-	1,378,937

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

21. SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD - parhad

Mae'r symudiad cyfun net mewn cronfeydd, ar gyfer 12 mis y flwyddyn bresennol a 12 mis y flwyddyn flaenorol, sydd wedi'u cynnwys uchod, fel a ganlyn:

Cronfeydd anghyfyngedig	Adnoddau sy'n dod i mewn £	Adnoddau a ddefnyddiwyd £	Symudiad mewn cronfeydd £
Y gronfa gyffredinol	1,687,247	(1,628,053)	59,194
Cymynrodd Glyn Jones	24,993	-	24,993
Ysgoloriaethau Tŷ Newydd	616	-	616
Cronfa Fran Wen	-	(1,500)	(1,500)
Cyrsiau Digidol Tŷ Newydd	-	(2,000)	(2,000)
Y Gronfa Ddawns Genedlaethol	-	(2,000)	(2,000)
Cynrychioli Cymru – ôl -fal	5,000	(200)	4,800
Ymgynghori LlyF	3,000	-	3,000
Children's Laureate	13,468	(11,626)	1,842
Do You Get Me	17,100	(16,010)	1,090
Prosiect Dawns Somali	1,000	-	1,000
Comisiynau	16,000	-	16,000
	1,768,424	(1,661,389)	107,035
Cronfeydd cyfyngedig			
Bardd Plant Cymru	22,500	(22,884)	(384)
Ffrindiau Darllen	10,539	(16,509)	(5,970)
Roald Dahl 100	-	(1,000)	(1,000)
Llenyddiaeth & Iechyd	-	(3,960)	(3,960)
Bridging the Gap (MIND)	22,000	(8,973)	13,027
Cynrychioli Cymru (Loteri)	141,612	(97,574)	44,038
	196,651	(150,900)	45,751
CYFANSWM Y CRONFEYDD	1,965,075	(1,812,289)	152,786

CRONFEYDD CYFYNGEDIG

Mae Llên Pawb yn rhaglen sy’n darparu cyfleoedd ym maes llenyddiaeth i wella Iechyd a Llesiant yr unigolion mwyaf difreintiedig a bregus yn ein cymunedau. Mae’n cael ei hariannu gan Gyngor Celfyddydau Cymru a’r Awdurdodau Lleol sy’n cymryd rhan ynddi.

Mae Llenyddiaeth er Iechyd a Llesiant yn cynnwys grantiau amrywiol a roddir i hyrwyddo Iechyd a Llesiant pobl drwy lenyddiaeth.

Mae Awdur Ieuenctid Cymru yn cynnwys cyllid a roddir ar gyfer gweithgareddau rhyngwladol y cynllun.

Mae’r balans wedi’i ddyrannu i weithgareddau’r Children’s Laureate Wales yn ystod y flwyddyn.

Ymddiriedolaeth Rhys Davies – cafodd Llenyddiaeth Cymru grant gan Ymddiriedolaeth Rhys Davies ar gyfer gweithgareddau amrywiol gan gynnwys gweithdai cymunedol yn y de.

Bardd Plant Cymru – mae Llenyddiaeth Cymru yn cael arian blynyddol gan Lywodraeth Cymru ac S4C tuag at y prosiect hwn.

21. **CRONFEYDD CYFYNGEDIG – parhad**

Y Gronfa Datblygu Cyfalaf – defnyddiwyd i brynu’r eiddo rhydd-ddaliadol ac i wneud gwaith sylweddol arno. Mae gwerth yr eiddo a adlewyrchir yn y cyfrifon yn adlewyrchu gwerth y farchnad. Mae gan Gyngor Celfyddydau Cymru bridiant cyfreithiol dros yr eiddo tan fis Ebrill 2031. Pe bai’r elusen yn gwerthu neu’n newid defnydd yr eiddo, byddai’n ofynnol i’r elusen ad-dalu buddsoddiad gwreiddiol Cyngor Celfyddydau Cymru o £1,010,192.

Mae Ysgoloriaeth Jan Mark yn cynnig ysgoloriaethau tuag at gostau mynychu cwrs yn Nhŷ Newydd i ymgeiswyr sy’n bodloni meini prawf penodol.

Mae Ysgoloriaeth Judi Thwaite yn cynnig ysgoloriaethau tuag at gostau mynychu cwrs yn Nhŷ Newydd i ymgeiswyr sy’n bodloni meini prawf penodol.

Darparwyd cyllid Ffrindiau Darllen gan yr Asiantaeth Ddarllen ar gyfer prosiect cyfeillio i gysylltu â phobl hŷn a phobl sydd â dementia, gan ddechrau sgyrsiau drwy ddarllen.

Darparwyd cyllid Roald Dahl 100 ar gyfer prosiectau penodol yn ymwneud â chanmlwyddiant Roald Dahl. Mae’r balans sy’n weddill i’w wario ar gefnogi gweithgareddau sydd wedi deillio o’r cynllun ymhlith pobl ifanc ledled Cymru.

Cymru Ryfedd a Chyfareddol – darparwyd cyllid ar gyfer taith ledled Cymru i archwilio mytholeg a chwedlau, ac mae’n cynnwys arian a dderbyniwyd drwy werthu nwyddau a fydd yn cael ei neilltuo ar gyfer gweithgareddau i gleientiaid a chymunedau a dargedir.

Rhoddwyd cyllid ar gyfer Dydd Dylan gan Lywodraeth Cymru i gynnal digwyddiadau i ddathlu genedigaeth Dylan Thomas, ar ôl y canmlwyddiant yn 2014.

Cynrychioli Cymru - rhaglen datblygu awduron 12 mis ar gyfer awduron sy’n cael eu tangynrychioli a lansiwyd yn 2020-21 a ariannwyd gan y Loteri trwy Gyngor Celfyddydau Cymru. Nod y rhaglen yw cefnogi carfan o 12 awdur wrth ddatblygu eu gyrfaoedd broffesiynol.

Bridging the Gap- Cyllid gan Mind Casnewydd drwy Comic Relief i ddarparu cymorth i bobl ifanc â chyflyrau iechyd meddwl.

CRONFEYDD DYNODEDIG

Mae gan yr elusen gynllun pensiwn cyfraniadau diffiniedig er budd ei holl weithwyr cymwys. Caiff asedau’r cynllun eu dal ar wahân i asedau’r elusen, a hynny mewn cronfa a weinyddir yn annibynnol.

Cymynrodd Glyn Jones – Derbyniodd Llenyddiaeth Cymru rodd gyda'r diben o gefnogi awduron newydd a chreu man cyfarfod i awduron. Caiff y gronfa hon ei dyrannu i waith datblygu yng Nghanolfan Glyn Jones yng Nghanolfan Mileniwm Cymru;

John Tripp Fund – Gwarchodfa wedi'i neilltuo ar gyfer cynorthwyo datblygu awduron; a

Bwrsariaethau Tŷ Newydd – neilltu ar gyfer cynorthwyo datblygu awduron.

Cynrychioli Cymru – ôl-ofal - Cronfa ddynodedig a grëwyd i gefnogi carfan 2021 o gynrychioli Cymru unwaith y daw'r rhaglen i ben.

Adeiladau Tŷ Newydd –arian i ymateb i atgyweiriadau neu gostau cynnal a chadw annisgwyl, yn ogystal â gwaith cadwraeth neu adnewyddu mawr yn Nhŷ Newydd. Nid yw hyn ar gyfer gwaith cynnal

a chadw neu waith atgyweirio parhaus na chynlluniedig, nac ar gyfer gwaith a allai fod yn rhan o hawliad yswiriant.

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i’r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

Cronfa Datblygiad Cyfalaf Tŷ Newydd – ynghyd â'r Gronfa Datblygu Cyfalaf (Cronfa Gyfyngedig), nod Cyfarwyddwyr yw dal digon o arian i fodloni'r gofynion i ad-dalu'r grant CCC a ddyfarnwyd i ddatblygu Tŷ Newydd yn 2005, a ddylai wneud hynny'n ddiofyn ar unrhyw un o amodau'r Tâl Cyfreithiol neu'r Cytundeb Grant. Daw'r cytundeb hwn i ben ar 3 Ebrill 2031, ac ar ôl hynny bydd unrhyw arian sy'n weddill yn cael ei drosglwyddo i Gronfeydd Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig.

Cronfa Gweithgareddau Peilot – i ganiatáu i Llenyddiaeth Cymru i dreialu gweithgaredd a phartneriaeth newydd mewn modd risg isel. Mae cyfarwyddwyr wedi creu cronfa newydd fydd yn caniatáu i staff ddilyn cyfleoedd newydd a pharhau i ymestyn cyrhaeddiad y sefydliad.

Cronfa Waddol – er mwyn caniatáu i Lenyddiaeth Cymru ymestyn gweithgarwch neu gefnogi sefydliadau partner wrth ymgymryd â pherchnogaeth prosiectau.

Do You Get Me- Prosiect preswyl blwyddyn o hyd yn Ysgol Gyfun Tonyrefail gyda’r cyn Children's Laureate Wales, Eloise Williams.

Children’s Laureate- dynodi arian heb ei wario i'w ddefnyddio ar ddiwedd blwyddyn gyntaf Connor Allen fel Children's Laureate.

Prosiect Dawns Somali- Cyfraniad i brosiect Dawns Somali mewn partneriaeth â CDCC.

Ymgynghori LlyF- arian sy'n cael ei neilltuo ar gyfer ymgynghori ar Llyfr y Flwyddyn, a gynlluniwyd yn wreiddiol ar gyfer dechrau 2022 ond fe'i gohiriwyd tan i Brif Swyddog Gweithredol newydd ymgymryd â’i swydd.

22. **RHWYMEDIGAETHAU BUDDION GWEITHWYR**

Mae gan yr elusen gynllun pensiwn cyfraniadau diffiniedig er budd ei holl weithwyr cymwys. Caiff asedau’r cynllun eu dal ar wahân i asedau’r elusen, a hynny mewn cronfa a weinyddir yn annibynnol.

Codwyd £18,302 o’r cyfrif incwm a’r gwariant mewn perthynas â chynlluniau cyfraniadau diffiniedig (2021 - £18,469).

23. **DATGELIADAU PARTÏON CYSYLLTIEDIG**

Datgelir manylion am gydnabyddiaeth ariannol a buddion yr ymddiriedolwyr yn nodyn 13.

24. **STATWS CWMNI**

Mae’r sefydliad yn gwmni cyfyngedig drwy warant. Y gwarantwyr yw’r ymddiriedolwyr a nodir ar dudalen 61.

Mae’r rhwymedigaeth wedi’i chyfyngu i swm o £1 yr aelod yn unol â Memorandwm Cymdeithasu’r sefydliad.

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

	2022 £	2021 £
INCWM A GWADDOLION		
Rhoddion a chymynroddion		
Rhoddion	**4,281**	3,828
Gweithgareddau masnachu eraill		
Gwerthu llyfrau	**4,266**	7,861
Llogi Tŷ Newydd	**65,572**	13,430
	69,838	21,291
Incwm buddsoddi		
Llog derbyniadwy	**666**	1,197
Gweithgareddau elusennol		
Grantiau	**907,385**	860,447
Incwm o weithgareddau	**49,380**	24,838
	956,765	885,285
Incwm arall		
Incwm arall	**6,601**	15,323
Cyfanswm yr adnoddau sy'n dod i mewn	**1,038,151**	926,924
GWARIANT		
Codi rhoddion a chymynroddion		
Codi arian	**39,158**	23,709
Materion Gweithredol Tŷ Newydd	**54,792**	9,033
	93,950	32,742
Gweithgareddau elusennol		
Cyfranogi	**93,875**	157,008
Datblygu Awduron	**235,921**	109,658
Diwylliant Llenyddol Cymru	**247,415**	296,679
Costau gweithredol	**210,381**	186,000
Grantiau i sefydliadau	**58,388**	34,275
	845,980	783,620

Llenyddiaeth Cymru

Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol – parhad ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31 Mawrth 2022

Costau cynnal

Dibrisiant

	2022 £	2021 £
Dibrisiant asedau sefydlog	**4,884**	5,046
Costau llywodraethu		
Ffioedd archwilwyr	**7,740**	7,500
Costau llywodraethu	**9,242**	15,669
Costau gweinyddol	**2,395**	3,521
	19,377	26,690
Cyfanswm yr adnoddau a ddefnyddiwyd	**964,191**	848,098
Incwm net /(gwariant)	**73,960**	78,826

Nid yw'r dudalen hon yn rhan o'r datganiadau ariannol statudol